

Synnøve Skjersli

**Søkning, tilbud og opptak
til høyere utdanning i tidsrommet 1993 - 1997**

NIFU skriftserie nr. 30/97

NIFU - Norsk institutt for studier av
forskning og utdanning
Hegdehaugsveien 31
0352 Oslo

ISSN 0808-4572

Forord

Rapporteringen er gjennomført på bakgrunn av prosjektet “Rekruttering og gjennomstrømning”. Prosjektet er et ledd i programvedtaket mellom NIFU og Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (KUF).

Bakgrunnen for prosjektet var den betydelige økningen i søkning til høyere utdanning som startet på slutten av 1980-tallet. Økningen i søkertallene synliggjorde en manglende oversikt over antall søkere og søkermonsteret over tid.

Målsetningen med rapporteringen har vært å gi en oversikt over hvordan søker-, tilbuds- og opptaksmønsteret har vært i perioden 1993-97.

Synnøve Skjersli har utarbeidet rapporten. Per Olaf Aamodt har vært prosjektleder.

Vi vil takke Samordna opptak for å ha stilt foreliggende datamateriale til disposisjon, samt Informasjonskonsulent ved Samordna opptak Anders Aspaas som har vært behjelpelig med å besvare spørsmål underveis.

Oslo, desember 1997

Berit Mørland

Per Olaf Aamodt

Innhold

Sammendrag	7
1 Innledning	9
1.1 Formål.....	9
1.2 Begrepsavklaring.....	10
1.3 Endringer i høyere utdanning over tid.....	13
1.4 Data.....	14
2 Søkeratferd i perioden 1991 - 1997	17
2.1 Færre søker seg til høyere utdanning.....	17
2.2 Færre kvalifiserte søkere står uten tilbud.....	19
2.3 Gjensøkere.....	21
2.4 Fortsatt konkurranse om studieplassene.....	22
3 Søkning til høyere utdanning etter alder	25
3.1 Søkeratferd i ulike aldersgrupper.....	25
3.2 Yngre søkere.....	26
3.3 Eldre søkere.....	29
4 Søkning, tilbud og opptak til ulike utdanningstyper	31
4.1 Helse- og sosialfaglige utdanninger.....	31
4.2 Lærerutdanninger.....	36
4.3 Universitetsstudier.....	40
4.4 Tekniske- og økonomiske utdanninger.....	46
4.5 Oppsummering.....	50
Litteratur	51
Vedleggstabeller	53

Sammendrag

Denne rapporteringen presenterer en oversikt over søker-, tilbuds- og opptaks-mønsteret til høyere utdanning i perioden 1993-97. Rapporten inngår som en del av prosjektet "Rekruttering og gjennomstrømning". Bakgrunnen for prosjektet var den betydelige økningen i søkningen til høyere utdanning som startet på slutten av 1980-tallet og som blant annet synliggjorde behovet for en oversikt over søkning, tilbud og opptak til høyere utdanning. En oversikt som er av stor betydning for dimensjoneringen av kapasiteten til enhver tid.

Rapporten bygger på allerede foreliggende datamateriale fra Samordna opptak samt Statistisk sentralbyrå.

I kapittel 2 gis en oversikt over søkeratferden til høyere utdanning i perioden 1991-97. Fra 1994 og frem til 1997 har det vært en nedgang i søkertallene. Det var i 1997 19.000 færre som søkte seg til høyere utdanning enn i 1994. I samme periode viser det seg at stadig færre kvalifiserte søkere står uten tilbud om studieplass. Av de kvalifiserte søkerne uten studietilbud er det fleste kvinner, dette gjelder for hele perioden vi ser på. Årsaken kan være at kvinner i stor grad søker seg til studier der det er stor pågang om studieplassene, som for eksempel helse- og sosialfagene samt de ulike lærerutdanningene.

Kapittel 3 dreier seg hovedsakelig om hvilken alder søkerne til høyere utdanning har i perioden 1991-1997. Hovedtyngden av søkere er under 25 år. Det er også i denne gruppen det har vært størst reduksjon i søkertallene, og da særlig blant 19-åringene.

I kapittel 4 fokuseres det på søkning, tilbud og opptak til de ulike utdanningstypene i høyere utdanning. Utdanningstypene vi har sett på er delt inn i følgende fire kategorier: Helse- og sosialfaglige utdanninger, lærerutdanninger, universitetsutdanninger og teknisk- økonomiske utdanninger. Det fokuseres også på kvinneandelen når det gjelder søkning, tilbud og opptak til de ulike utdanningstypene i tidsrommet 1993-1997.

Felles for de fire kategoriene av utdanningstyper er at søkningen økte fra 1993 til 1994, for deretter å reduseres. Kvinnelige søkere er i klart flertall til alle studiene innenfor kategorien helse- og sosialfaglige utdanninger. Det er også i størst grad kvinner som blir tatt opp til disse studiene, andelen ligger på rundt 80 prosent. Det er tendenser til en sterkere kjønnssegregering for enkelte av studiene innen helse- og sosialfagutdanningene de siste tre årene, unntaket er fysioterapi der

kvinneandelen er lavere enn for de andre studiene i denne kategorien. Fysioterapi er det faget innen de helse- og sosialfaglige utdanningene der det har vært en merkbar nedgang i andelen kvinner som har søkt og som har blitt tatt opp på studiet.

Når det gjelder lærerutdanningene har søkningen de to siste årene i stor grad blitt redusert. Andelen som har tatt imot tilbudet om studieplass har økt for allmennfaglærerutdanningen og førskolelærerutdanningen. Sistnevnte utdanning har også den største andelen kvinner som tok imot tilbudet om studieplass, hele 91 prosent av de som tok imot tilbud om plass var i 1996 kvinner.

Felles for universitetsstudiene er at de stort sett har hatt en reduksjon i søkerandelen de to siste årene. Kvinnelige søkere er i klart flertall til de samfunnsvitenskapelige-, humanistiske-, medisinske- og juridiske studiene. For de realfaglige studiene har andelen kvinnelige søkere hele tiden vært under 50 prosent, og kvinnene er dermed i mindretall. For de studiene der det har vært en større andel av kvinnelige enn mannlige søkere, har det også vært en større andel kvinner enn menn som har blitt tatt opp ved de ulike studiene.

For de tekniske- og økonomiske utdanningene har det siden 1993 vært redusert søkningen til både sivilingeniør- og siviløkonomstudiet. Sivilarkitektstudiet har derimot ikke hatt noen reduksjon i søkertallene. Kvinnelige søkere er i mindretall til de tekniske- og økonomiske utdanningene. Opptaket ved siviløkonomstudiet er imidlertid forholdsvis kjønnsnøytralt, med en kvinneandel på rundt 50 prosent. Færrest kvinner blir tatt opp ved sivilingeniørstudiet, rundt 20 prosent av de som tas opp er kvinner.

1 Innledning

1.1 Formål

Hensikten med rapporteringen er å gi en oversikt over hvordan søker-, tilbuds- og opptaksmønsteret til høyere utdanning har vært i perioden 1993-1997. I 1996 ble rapporten *“Midt i eksplosjonen. Søkning og opptak til høyere utdanning i 1993”* utgitt (Sandberg 1996). Sandberg tar i rapporten for seg situasjonen i utdanningssektoren før opptaket i 1993. I tillegg gir hun en oversikt over søkning og opptak til høyere utdanning i 1993 utifra en egen spørreundersøkelse samt data fra Samordna opptak (SO). Noen av temaene som ble tatt opp i rapporteringen var, hvem søkte, hvem fikk tilbud og hvem fikk avslag på sine søknader til høyere utdanning, samt kjønns- og aldersforskjeller blant søkerne. Denne rapporten går videre med noen av de problemstillingene som ble tatt opp i Sandbergs rapport, så langt det lar seg gjøre med de dataene vi har til rådighet. I tillegg til å vise de totale søker-, tilbuds- og opptakstallene går vi også inn på enkeltvis utdanningstyper og ser hvordan tall for søkning, tilbud og opptak har vært for disse. Det viktigste er å se om det har vært endringer over tid for hvem som registreres som søkere til høyere utdanning, hvem som får tilbud om studieplass og hvem som til slutt blir tatt opp i utdanningssystemet til de ulike utdanningstypene for kvinner og menn. Tidsperspektivet er av stor interesse når det gjelder ulike utdanningstyper og spesielt i forhold til søker-mønsteret.

Bak alle tallene som sier noe om hvem som søker, hvem som får tilbud om studie-plass og hvilke utdanningstyper individene velger, ligger det politiske vedtak til grunn. Hva er det som blir vektlagt når kapasiteten i høyere utdanning skal fast-settes?

“Regjeringa legg til grunn at sentrale politiske mål for fastsetjing av kapasiteten i høgre utdanning er:

- *å gje tilbod til flest mogleg kvalifiserte utdanningsøkjande, i tråd med individuelle ynskje og det behov samfunnet har for høgt utdanna arbeidskraft*
- *å ta i vare kvalitetskrav i studium og læringsmiljø og leggje til rette for at studium kan gjennomførast til normert tid.*

Desse måla inneber at det er ynskjeleg å halde oppe eit høgt opptaksnivå i dei mest etterspurde studia, utan at kvaliteten i tilboda blir forringa, samtidig som det blir lagt til rette for ei best mogleg utnyttning av den samla studiekapasiteten i landet” (St.prp.nr.67 (1995-96): 2).

Sitatet over viser at utdanningssystemet i stor grad er ment å være dimensjonert etter de utdanningssøkendes preferanser. Rapporten vil prøve å gi et inntrykk av i hvilken grad dette gjelder i praksis, i en periode med stor søkning.

1.2 Begrepsavklaring¹

Søkning, tilbud og opptak til høyere grunnutdanning er begreper som brukes daglig og er tilsynelatende forståelige, likevel er det viktig å se på definisjonen av de ulike begrepene.

Med søkere til *høyere grunnutdanning* forstås: De som har søkt om plass ved universiteter, vitenskapelige-, statlige-, og private høyskoler, til utdanninger som ikke krever tidligere avlagt eksamen fra annen høyere utdanning. I den forbindelse er det nærliggende å se på hvordan søker-, tilbuds- og opptakssystemet er organisert i høyere utdanning. Tidligere var det hovedsakelig den enkelte utdanningsinstitusjonen som hadde ansvaret for hele søker-, tilbuds- og opptaksprosessen. Den enkelte søker måtte sende én søknad til det enkelte lærestedet, i noen tilfeller også én søknad per studietilbud. Hvis alle som søkte om studieplass i gjennomsnitt for eksempel hadde sendt fem søknader hver til fem forskjellige læresteder med sykepleierutdanning, betydde det at fem forskjellige læresteder måtte vurdere den samme personens søknad. Økningen i søkertallet til høyere utdanning på slutten av 1980-tallet synliggjorde et lite effektivt opptakssystem som krevde store ressurser og i stor grad dobbeltarbeid. I tillegg synliggjorde de store søkertallene også manglende oversikt over antall søkere og søkermonster over tid, noe som har betydning for dimensjoneringen av opptakskapasiteten til enhver tid. Søkere kunne stå uten tilbud samtidig som det sto studieplasser ledig. Dette var årsaken til at Samordna Opptak (SO) i 1991 ble igangsatt av KUF som en prøveordning; i 1993 ble prøveordningen med SO omgjort til en permanent ordning. Det hevdes at SO i sin virkeperiode har effektivisert søknadsarbeidet og at de har lagt forholdene til rette for bedre å kunne utnytte studiekapasiteten (Innst.S.nr.259 (1996-97)). Dessuten er statistikkgrunnlaget blitt vesentlig forbedret. Fra og med studieåret 1996/97 ble også universitetene og de vitenskapelige høyskolene med i SO. De statlige høyskolene samt noen av de private høyskolene har vært med fra begynnelsen av da SO ble opprettet. Dette viser at i årene etter at SO ble en permanent ordning har opptakssystemet blitt gradvis mer sentralisert i form av at stadig flere utdanningsinstitusjoner omfattes av SO.

¹I begrepsavklaringen er det benyttet følgende litteratur: Fra SO har vi brukt Rapporter fra opptakene 1993 (1993), Rådgiverhåndboka 1995 (1995), Høgskoleutdanning 95 (1995), Søkerstatistikk 1995 (1995), Søkeravisa (1996), Søkerstatistikk 1996 (1996), Søkerhåndboka 97 (1997). Og fra KUF har vi brukt Rundskriv (1996) og KUF-INFO (1997). I tillegg er det brukt Innst.S.nr.259 (1996-97) og Innst.S.nr.260 (1996-97).

Et samordnet opptakssystem medfører behov for i stor grad å ha et mest mulig ensartet krav til den enkeltes studiekompetanse. I studieåret 1996/97 ble det derfor innført som krav fra myndighetenes side at søkerne måtte ha *generell studiekompetanse* ved opptak til studium ved høyskoler og universiteter. Generell studiekompetanse kan oppnås på tre forskjellige måter. I tillegg til generell studiekompetanse må den enkelte i tillegg ha tatt minstekravsfagene² og fått karakteren 2 eller bedre. Generell studiekompetanse oppnås enten ved at søkerne må ha fullført og bestått vitnemål fra 3-årig videregående opplæring med grunnkurs, VK1 og VK2, eller ved å ha tatt fagbrev/svennebrev. Tredje mulighet for å oppnå generell studiekompetanse er å ha 5 års fulltids arbeidserfaring³ eller samlet fulltidserfaring fra arbeid og utdanning samt å være fylt 23 år i løpet av opptaksåret eller eldre.

Ved å inneha generell studiekompetanse kan den enkelte søke om studie plass i høyere utdanning. For å bli betegnet som *kvalifisert søker* må man, ifølge KUF, ha innfridd opptakskravene til minst en av de utdanningstypene den enkelte har søkt om opptak til. Dette er ikke nødvendigvis den høyest prioriterte utdanningen. Enkelte studier har tilleggskrav utover det å inneha generell studiekompetanse. Noen studier gir også ekstra poeng til enkelte søkerkategorier ved opptak til høyere grunnutdanning. Eksempel på dette er at kvinner gis tilleggspoeng i utdanninstyper der de er underrepresenterte og har dermed en fordel ved tildeling av studie plass. Det er derimot ikke blitt gitt tilleggspoeng der menn er underrepresentert. Det er hovedsakelig de statlige og private høyskolene som bruker tilleggspoeng. Det eksisterer også ordninger med *kvoter*. Ulike kvoter innebærer at en viss andel av studie plassene er reservert til en spesiell kategori av søkere. Eksempel på slike kvoter er ungdomskvoten. Ungdomskvoten ble innført i 1992 av departementet. Ungdom frem til fylte 21 år går inn under ungdomskvoten, som fyller 30 prosent av studie plassene. Departementet mener at denne aldersgruppen er viktig å få inn i høyere utdanning og ønsker å øke ungdomskvoten til 33 prosent for studieåret 1996/97 (Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet 1996). Ved hjelp av denne kvoten sikres de unge en viss del av studie plassene, som forhindrer at unge søkere må ta opp igjen eksamen eller gå andre omveier for å skaffe seg tilleggspoeng etter avsluttet videregående utdanning. Det er hovedsakelig de statlige og private høyskolene som opererer med kvoter.

²Minstekravsfagene består av: Norsk (14t), engelsk (5t), matematikk (5t), naturfag (5t) og samfunnsfag (6t) (KUF-Rundskriv F-112-96, vedlegg 1).

³Både omsorgsarbeid og militær førstegangstjeneste/siviltjeneste er medregnet i arbeidserfaringen.

Alle søknadene til høyere grunnutdanning sendes til SO, som sorterer søknadene og videreformidler dem til de ulike utdanningsinstitusjonene. Institusjonen(e) som skal behandle søknadene sender ut omslagsark som skal returneres av den enkelte søker, med vitnemål og attester, til de saksbehandlende institusjonene. Det er de saksbehandlende institusjonene som avgjør om den enkelte er studiekvalifisert til studieønskene som er prioritert, samt at de beregner poengsummen til den enkelte. Deretter mottar de som er vurdert som kvalifiserte søkere til et studie brev med *tilbud* om studieplass eller ventelisteplass etter hovedopptaket. Hovedopptaket gjennomføres ved at data fra samtlige saksbehandlende institusjoner blir samlet i databasen til SO og et felles opptak blir kjørt. En slik sentralisering av opptaket medfører at ingen får mer enn ett tilbud om studieplass. Tilbud om studieplass blir gitt til det høyest prioriterte studieønsket som den enkelte har nok poeng til å bli tatt opp ved. Det gis som regel flere studietilbud (i hovedopptaket) enn det er antall studieplasser. Dette betegnes som *overbooking* og gjennomføres for at flest mulig, tidligst mulig skal få beskjed om de har fått studieplass eller ikke og for at lærestedene skal få fylt opp studieplassene. Av erfaring vet utdanningsinstitusjonene at en viss andel av søkerne som får et tilbud trekker seg. De som ønsker å stå på ventelisteplass i hovedopptaket konkurrerer om studieplasser i det *nasjonale suppleringsopptaket*, dette opptaket følger de samme prosedyrene som hovedopptaket. I tillegg er det også *lokale suppleringsopptak*, der tilbud om studieplasser gis direkte fra utdanningsinstitusjonene. Etter at hovedopptaket er gjennomført gis det en oversikt over ledige studieplasser på *restetorget*. Disse plassene blir kun annonsert dersom det ikke står noen på ventelistene. Den første som henvender seg og er kvalifisert, får den ledige plassen.

Når det er gitt et tilbud om studieplass, må det gis direkte tilbakemelding til SO om den enkelte har sagt ja eller nei til å ta imot studieplassen. Er svaret ja, betyr dette at vedkommende er tatt opp ved det aktuelle studiet. De mange endringene i opptakssystemet de siste årene gjør at tallene på de som har takket ja til et studietilbud er et usikkert mål på hvor mange som er tatt opp til de ulike studiene. Enkelte universiteter/universitetsstudier hadde ingen praksis på at de som hadde fått tilbud om studieplass måtte bekrefte om de tok imot tilbudet eller ikke. Tallet på de som ble tatt opp ble beregnet ut i fra de som hadde møtt opp og ikke utifra de som hadde takket ja til tilbudet. Dette har endret seg etter at universitetene har blitt med i samordnet opptak, slik at det å ha takket ja til et studietilbud nå likestilles med å bli tatt opp. På grunn av at vi skal sammenligne opptak for hele perioden 1993-1997, har vi valgt å definere de som har møtt opp ved studiestart som *tatt opp* ved de ulike studiene.

1.3 Endringer i høyere utdanning over tid

Når vi skal se på tidsperspektivet i forhold til søker-, tilbuds- og opptaksmønsteret i høyere utdanning, er det viktig å ta i betraktning de endringene som har funnet sted og som har betydning for både den videre søkningen, tilbudet som blir gitt og opptaket til de ulike utdanningene.

I 1995 ble det for første gang gjennomført et nasjonalt samordnet opptak til de statlige høyskolene og i 1996 ble universiteter og vitenskapelige høyskoler inkludert i den samordnede opptaksmodellen (NOU 1993:24; Rådgiverhåndboka 1995). De fleste universitetene, de vitenskapelige og statlige høyskolene, samt noen private høyskoler er nå med i den nasjonale opptaksmodellen. Det nasjonale samordnede opptaket har betydning for kvaliteten av registrering både for søkning og opptak for de ulike utdanningstypene på universiteter og høyskoler.

Tidligere har universitetene selv kunnet fastsette regler om utdanningskrav for opptak til høyere studier og ordninger som rangerer søkerne, men siden 1996 er det departementet som fastsetter disse reglene (Innst.S.nr.259 (1996-97)).

Det har vært en økning i antall nye studieplasser; bare i 1995 ble det opprettet i overkant av 6.000 nye studieplasser, som etter politiske føringer skulle benyttes til å øke opptaket av nye studenter i førskole- og allmennlærerutdanningen, helsefagutdanningen ved statlige høyskoler samt helseprofesjonsstudium og hovedfag ved universitetene. I tillegg ble det opprettet 4.500 studieplasser til nasjonal åpning av HF-, SV og MN-fakultetene (Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet 1996). De nye studieplassene ble opprettet delvis for å øke antall utdannede innen enkelte yrkesgrupper, men også for å imøtekomme stor etterspørsel til enkelte utdanninger.

I flere år har det vært harde kamper om studieplassene ved flere utdanningstyper, noe som har medført at ungdom tar opp igjen fag for å forbedre karakterene sine. Blant annet så har medisin- og veterinærstudiene innført primærvitnemålskvoter for å dempe tendensen til å forbedre karakterene hos søkerne. I høyskolesektoren ble det i 1992 innført et nytt regelverk, der blant annet alderspoeng og prinsippet om en ungdomskvote ble innført. Dette er endringer som kan ha påvirket opptaksmønsteret for de ulike aldersgruppene over tid.

Endringer i opptakskravene kan komme til uttrykk gjennom det økte eller reduserte antallet kvalifiserte søkere på de ulike utdanningstypene, samt det totale søker-mønsteret. Endringer i opptaksreglene betyr at spillereglene for de som søker seg til høyere utdanning endres, noe som medfører at de som søker og de som tas opp møter ulike krav som igjen får betydning når søkning og tilbud på ulike tidspunkter skal sammenlignes.

1.4 Data

Datamaterialet som benyttes i denne analysen er allerede foreliggende materiale som er hentet inn fra SO og Statistisk sentralbyrå (SSB).

Fra SO har vi mottatt ferdig statistikk over søker-, tilbuds- og opptakstall i perioden fra 1993 og frem til 1996. Dette er statistikk som de har benyttet til sine årlige publikasjoner. SO-dataene gir opplysninger om antall personer som er søkere, som er kvalifiserte, de som har fått/ikke fått tilbud, de som har svart ja/nei til studietilbud og hvem som har møtt opp ved studiestart. Disse opplysningene har vi for alle etter alder, hvilket lærested/utdanningstype de har søkt, hvilket fylke de har søkt, hvilke studier de har prioritert og vi har opplysninger om hvem som har søkt høyere utdanning to år på rad. I tillegg benytter vi SOs Søkerstatistikk fra ulike år, Søkerhåndboka og Søkeravisa. De totale søker-, tilbuds- og opptakstallene for 1997 er hentet fra SOs søkerstatistikk på nettet. Tallene inkluderer suppleringsopptaket den 10.07.97. I tillegg har SO levert statistikk over søkertall fordelt på utdanningstype for kvinner for høstens opptak, datert den 13.08.97. Opplysningene for 1997 må betraktes som foreløpige, de endelige opplysningene foreligger først i den årlige rapporteringen fra SO.

Fra SSB har vi fått opplysninger om befolkningstall fra 1991 til og med 1997 for ulike årskull. Disse opplysningene er benyttet i kapittel 3 for å vise hvordan søkeratferden til høyere utdanning har utviklet seg i forhold til endringene i størrelsen på de ulike alderskullene. Vi vil i den forbindelse se på de enkelte aldersgruppene fra 19 til 24 år.

I kapittel 4 fokuseres det på søker-, tilbuds- og opptaksmønsteret for ulike utdanningstyper i perioden fra 1993 og frem til 1997. Det er kun kvalifiserte søkere som blir omtalt. Vi ser også på totale søker- og opptakstall for enkelte studier, og hvor stor kvinneandel det er på de ulike studiene, samt at vi tar for oss endringer over tid i det aktuelle tidsrommet. Utvelgelsen av de ulike utdanningstypene er gjort ut i fra de tilgjengelige opplysningene vi har fra SO. Noen av utdanningsretningene er plukket ut fordi de på landsbasis er store, i form av et stort antall studieplasser. Andre utdanningsretninger er plukket ut på grunn av at de er svært populære, og er ikke nødvendigvis store fag. Vi har også valgt ut utdanningstyper der vi vet det har skjedd store endringer i søker- og opptakstallene i den perioden vi tar for oss. Utdanningstypene er delt inn i følgende fire grupperinger helse- og sosialfag-utdanning, lærerutdanning, universitetsstudier og andre utdanningstyper. Under helse- og sosialfagutdanningen har vi fagene barnevernspedagog-, fysioterapeut-, sykepleie-, sosionom- og vernepleierutdanningen. Lærerutdanningen består av allmennfag-, faglærer- og førskolelærerutdanningen. Under universitetsstudier har vi tatt med utdanningsretninger innen samfunnsvitenskapelige fag, humanistiske

fag, jus, realfag og medisin. Og under siste kategori, tekniske- og økonomiske utdanninger har vi sivilingeniør-, sivilarkitekt- og siviløkonomutdanningen.

I fremstillingen av søker-, tilbuds- og opptakstallene på de ulike utdanningstypene er det for alle utdanningstypene som hører til under hver av disse grupperingene laget indekser. Med indeks forstås her følgende: I 1993 settes indeksen til 100, i de påfølgende år regnes den prosentvise endringen ut ved å dele søkertallet (tilbuds- eller opptakstallet) for de øvrige årene med søkertallet (tilbuds- eller opptakstallet) i 1993 og multiplisere med 100. Får vi et tall over 100 viser dette at søker-, tilbuds- eller opptakstallet har økt. Er tallet under 100 vil det si at søker-, tilbuds- eller opptakstallet har blitt redusert i forhold til det aktuelle årstallet, 1993.

Når det gjelder søker-, tilbuds- eller opptakstall for 1997 har vi opplysninger om hvor mange søkere det er til de ulike utdanningstypene. Hvor mange som får tilbud, blir tatt opp eller hvor mange som er kvinner har vi ingen oversikt over. De opplysningene vi har for 1997 må betraktes som foreløpige. De øvrige opplysningene vil foreligge i SOs årlige rapportering.

For å belyse søkermønsteret til høyere utdanning ser vi på antall personer som har søkt seg til ett eller flere studier innenfor den enkelte utdanningstypen. Det mest interessante hadde vært å se på antall personer som har et studium innenfor utdanningstypen som førstevalg. Vi har opplysninger om hvor mange søkere det finnes hvert år, men vi har i liten grad oversikt over hvilket utdanningstilbud de har mest lyst til å komme inn på. Først i 1995, da søkningen skjedde sentralt, ble det fra SOs side mulig å skille mellom ulike prioriteringer. De søkerne som prioriterer opptak på en bestemt utdanningsinstitusjon høyest blir betegnet som *primærsøkere*.

Når det gjelder opptak til høyere studier, er det flere forhold som gjør det problematisk å tolke endringer over tid. I SOs søkerstatistikk er de som har svart ja til et studieplasstilbud registrert. Problemet med å bruke denne opplysningen som indikator på hvor mange som er tatt opp er at det benyttes ulik praksis ved de ulike utdanningsinstitusjonene, og at denne praksisen også har endret seg over tid blant annet på grunn av innføringen av SO. Dette resulterer i at vi kan finne en større andel som har møtt ved studiestart enn andelen som har takket ja et studietilbud. I rapporteringen oppgis hvor mange som har fått tilbud om studier innenfor de ulike utdanningstypene og hvor mange som har møtt ved studiestart.

2 Søkeratferd i perioden

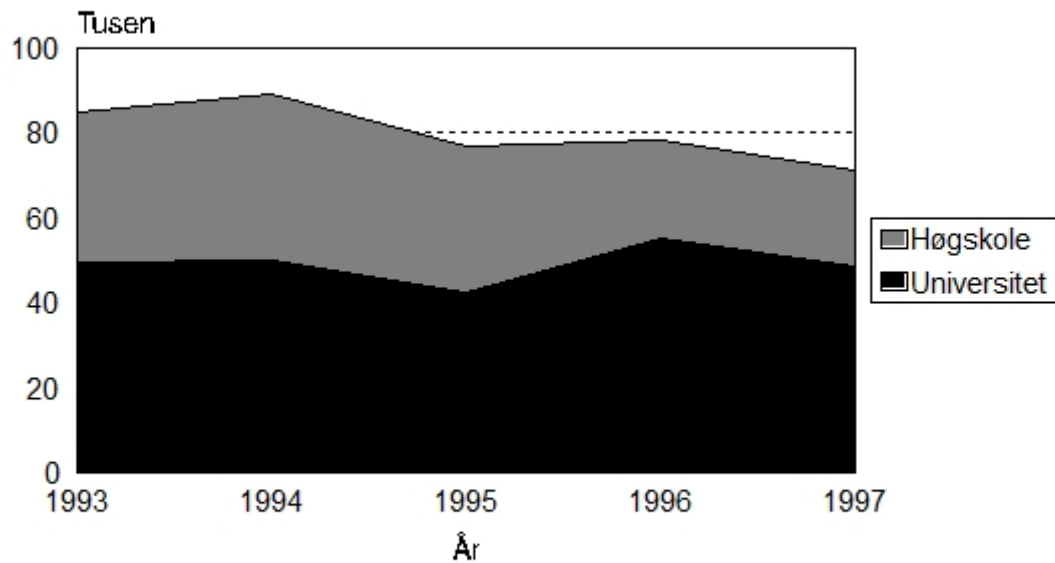
1991 - 1997

2.1 Færre søker seg til høyere utdanning

Det har vært en særlig kraftig økning i antall studenter både ved universitetene og høyskolene siden 1987 (Skrede & Ryen 1996). Universitetene ble i størst grad rammet av veksten i studenttallet som en følge av at mange av fakultetene var åpne studier. Profesjonsstudiene ved universitetene og studier ved høyskolene hadde derimot adgangsbegrensninger (Aamodt 1995). Fra og med 1990 ble det imidlertid innført adgangsbegrensninger ved fakultetene for å unngå overfylte universiteter. Endringene medførte en jevnere fordeling i studenttallene mellom de to sektorene (Aamodt 1995). Fra 1990 til 1992 var det størst vekst i høyskolesektoren (Statistisk sentralbyrå 1993), som delvis må ses på som en konsekvens av universitetenes innføring av adgangsbegrensninger. Dette gir oss et inntrykk av hvordan fordelingen av studenter har vært mellom de to sektorene før perioden vi fokuserer på.

Søkertallene til universiteter og høyskoler i perioden 1993 til 1997 viser at de to sektorene hadde størst nedgang i søkertallene fra 1994 til 1995, se figur 2.1. For skoleårene 1996/97 og 1997/97 har det blitt en jevnere fordeling i søkertallene mellom høyskole- og universitetssektoren.

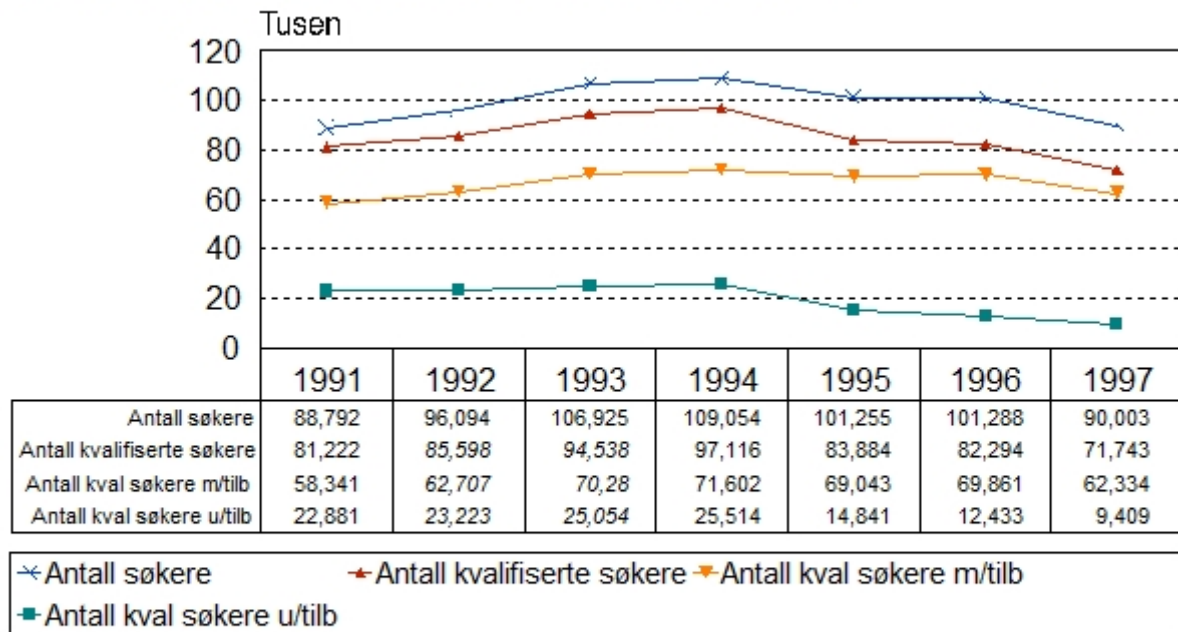
Figur 2.1. Søkere til universiteter og høyskoler i tidsrommet 1993-1997.

Kilde: Samordnet opptak.

Ser vi på begge sektorene samlet finner vi at den kraftige økningen i søker- og studenttallet til høyere utdanning, som tok til på slutten av 1980-tallet fortsatte å øke frem til 1994 som vist i tabell 2.1. 1994 var for øvrig det året med de høyeste søker-tallene i perioden vi har data for. Fra 1994 og frem til 1997 har det imidlertid vært en nedgang i søker-tallet, fra 109.054 søkere i 1994 til 90.003 søkere i 1997.

Tabell 2.1. Søkeratferd til høyere grunnutdanning fra 1991 til 1997.

Note: Tallene for 1991 og frem til 1996 er hentet fra Samordnet opptaks Søkerstatistikk fra 1996, 2. reviderte utgave. For de tallene som er skrevet i kursiv er det ikke noe samsvar mellom antall kvalifiserte med og uten tilbud i forhold til antall kvalifiserte søkere totalt, dette på grunn av mangler i registreringen. Fra og med 1994 er det samsvar mellom disse tallene. Tallene fra 1997 er hentet fra Samordnet opptaks web side med tall fra hovedopptaket 25.7.97.

Tabell 2.1 viser at søkerantallene i perioden fra 1991 og frem til 1994 steg med om lag 23 prosent, fra 88.792 søkere i 1991 til 109.054 søkere i 1994. I 1995 ble imidlertid søkerantallet redusert med syv prosent. Året etter var det en ubetydelig økning i søkerantallene. Når det gjelder den videre utviklingen i 1997, viser resultatene at søkerantallet nok en gang reduseres, denne gangen med rundt 12 prosent i forhold til året før. Totalt sett utgjør reduksjonen i søkerantallene 18 prosent i tidsrommet fra 1994 til 1997. Søkerantallet til høyere utdanning er i 1997 på omtrent samme nivå som i 1991. Ut i fra disse tallene virker det som om den voldsomme pågangen til å ta høyere utdanning har kulminert.

Hvilke faktorer er det som ligger bak veksten og reduksjonen i søkerantallene i perioden 1991 til 1997? Av faktorer som påvirker søkerantallet til høyere utdanning, skal vi her ta opp fire ulike faktorer for å se hvordan de på ulikt vis virker inn på søkningen. Den første og kanskje viktigste faktoren er størrelsen på *årskullene*. Siden 1991 har årskullene blitt mindre. Dette gjelder først og fremst de yngste årskullene. Andelen som innehar *studiekompetanse* er en annen viktig faktor som er med på å forklare endringer i søkermønsteret. Det har vært en økning i andelen av ungdommer som har studiekompetanse fra videregående skole. Innføringen av Reform 94, med lovfestet rett til 3-årig videregående opplæring og endret struktur på de

yrkesfaglige studieretningene, kan ha endret på fordelingen mellom andelen som velger å ta studiekompetansegivende løp og de som tar yrkesfaglige løp. Dette kommer jeg noe nærmere inn på senere. *Arbeidsmarkedet* har også sterk sammenheng med søkermønsteret til høyere utdanning. Arbeidsmarkedet for ungdom som ønsker å gå ut i arbeidslivet etter å ha tatt videregående skole, har vært svært vanskelig. På slutten av 1980-tallet og frem til 1995 ble andelen ungdommer i arbeidslivet sterkt svekket. Nedgangen har vært langt sterkere for ungdom enn den øvrige delen av befolkningen (Bækken 1992a; Barstad 1993:23; Barstad, Roalsø & Ryen 1996). Nye studieplasser har bidratt til å få ned arbeidsledigheten blant ungdom. Bare for skoleårene 1988/89 og til og med skoleåret 1991/92 har antall studieplasser i høyere utdanning økt med 34.500 (Bækken 1992a:56). Når arbeidsutsiktene er dårlige, er utdanningssystemet ett av alternativene ungdommene kan velge. Det har blitt bedre forhold når det gjelder ungdoms innpass på arbeidsmarkedet, noe som antas å redusere søkertallene til høyere utdanning for de yngste gruppene. Det har også vært såkalte "trender" når det gjelder å gå direkte fra videregående utdanning til høyere utdanning eller å ta seg et såkalt *venteår*. Et venteår innebærer at den enkelte tar seg en midlertidig jobb, reiser eller gjør andre ting for å finne ut hva en har lyst til å gjøre i årene som kommer når det gjelder utdannings- og jobbplaner. Å ta seg et venteåret kan også være en konsekvens av at det er vanskelig å komme seg inn på enkelte studier og at en derfor står i søkerkø for å komme inn neste år. Store søkertall kan derfor i enkelte tilfeller forklares med en opphopning i søkerkøen på tross av at årskullene er mindre.

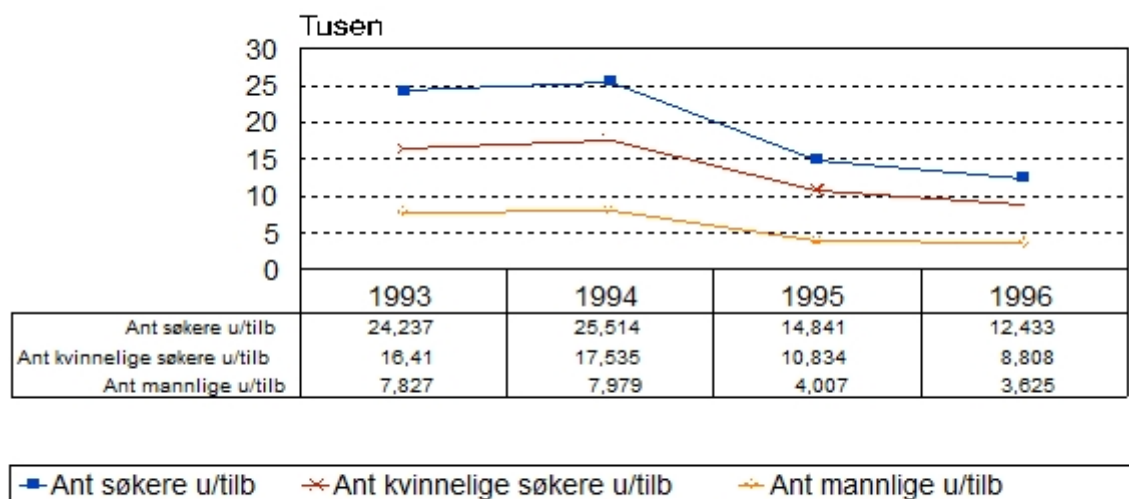
Disse faktorene viser at det er mye som skjer samtidig; en ny reform innføres i den videregående skolen, årskullene reduseres, flere innehar studiekompetanse nå enn før og arbeidsmarkedet er bedret. Hvilke av disse faktorene som har mest eller mist betydning er umulig å si, men de er med på å påvirke søkermønsteret.

2.2 Færre kvalifiserte søkere står uten tilbud

Det har vært en økning i antall kvalifiserte søkere med tilbud i tidsrommet fra 1991 til 1994. Fra 1994 og frem til 1997 har det imidlertid vært en reduksjon i antall kvalifiserte søkere på 26 prosent. Denne nedgangen er større enn det totale søker-tallet, se tabell 2.1. Tabellen viser også at endringen i antall kvalifiserte søkere som ikke mottok noe tilbud steg i perioden fra 1991 til 1994 med omkring 12 prosent. Hvis ikke antall studieplasser stiger i takt med det økende antallet som ønsker å begynne på en høyere utdanning er det naturlig at dette antallet stiger når søkertallet totalt sett har økt. Fra 1994 til 1995 viser tabell 2.1 at tallet på søkere uten tilbud nesten er halvert. En ytterligere reduksjon i antall søkere uten tilbud var det også i 1996 og 1997. Reduksjonen av søkere uten tilbud kan muligens tilskrives en reduksjon i det totale søker-tallet, i 1995 var det 7.800 færre søkere til høyere utdanning enn det var året før. Antall som har fått tilbud har også gått noe ned.

Vi skal også se nærmere på de kvalifiserte søkerne som ikke fikk noe tilbud om studieplass. Tabell 2.2 gir en oversikt over det totale antall kvalifiserte søkere uten tilbud, samt hvor mange kvinner og menn i de ulike årene som sto uten tilbud om studieplass i perioden 1993 til 1997.

Tabell 2.2. Kvalifiserte søkere uten tilbud i perioden 1993-1997.

Note: Tall for 1997 er ikke tilgjengelige.

I 1993 og i 1994 er det over dobbelt så mange kvinnelige som mannlige kvalifiserte søkere som står uten tilbud om studieplass. Fra 1994 til 1995 har forskjellen økt, og i 1995 er det 2,7 ganger flere kvalifiserte kvinner enn kvalifiserte menn som står uten studieplass. Årsaken til at det er langt flere kvinner som ikke har fått noe tilbud kan være at kvinner i stor grad søker seg til studier der det er vanskelig å komme inn. Dette gjelder for helse- og sosialfaglige utdanninger samt de ulike lærerutdanningene, med stor overvekt av kvinner.

Flertallet av søkerne til både høyskole- og universitetssektoren er kvinner. Antall kvinnelige søkere har vært forholdsvis stabil i perioden 1993 til 1996. Andelen kvinnelige søkere utgjør rundt 60 prosent hele denne perioden.

Når det gjelder kvalifiserte søkere som står uten studietilbud i forhold til alder, har vi valgt å bare se på 19-åringene. Dette på grunn av at 19-åringene utgjør en stor andel av søkerne til høyere utdanning, og fordi disse kommer direkte fra videregående skole og søker seg til høyere utdanning. Det er blant de yngste søkerne vi raskest vil finne tegn på eventuelle endringer i søkermønsteret. Tabell 2.3 under viser at det i 1993 var 26 prosent av de 19-årige kvalifiserte søkerne som ikke fikk noe studietilbud.

Tabell 2.3. 19-årige kvalifiserte søkere etter opptaksresultat i tidsrommet 1993-1996.

	Kvalifiserte søkere (N)	Prosent uten tilbud	Prosent fått tilbud	Totalt
1993	14.530	26,1	73,9	100
1994	14.110	23,7	76,3	100
1995	13.027	15,1	84,9	100
1996	13.773	13,2	86,8	100

Note: Tall for 1997 var ikke tilgjengelige.

Antall kvalifiserte 19-årige søkere har vært svært stabilt i denne perioden. Tallene fra 1994 og fremover viser at det har vært en forbedring i situasjonen for de yngste søkerne uten studietilbud. I 1996 var andelen kvalifiserte 19-åringer uten tilbud halvert, fra 26 prosent i 1993 til 13 prosent i 1996. Det har også vært en nedgang i det totale antallet kvalifiserte søkere i den samme perioden på 5,2 prosent.

2.3 Gjensøkere

I 1994 var det rundt 44.000, eller om lag 40 prosent av de som hadde søkt seg til høyere utdanning som også hadde søkt i 1993. Dette utgjør omtrent like mange som sa nei til det tilbudet de fikk i 1993. Disse tallene illustrerer at gjengangere i søkerkøen utgjør en betydelig andel av søkerne.

Vi har plukket ut et kull med 19-åringer som vi skal følge noen år fremover for å se i hvor stor grad de har søkt seg til høyere utdanning flere ganger. 1974-kullet var i 1993 19 år gamle, dette kullet har vi anledning til å følge til og med 1996, da var 1974-kullet 22 år gamle.

Det er viktig å få presisert når det gjelder gjensøkere at vi kun har opplysninger om de individene som har søkt høyere utdanning to år på rad. Vi har imidlertid ikke opplysninger om noen av individene i tillegg til å ha søkt to år på rad også har søkt en tredje eller fjerde gang.

Tabell 2.4. Søkermønster for gjensøkere og nye søkere for 1994-kullet i tidsrommet 1993-1997.

Årstall	1993	1994	1995	1996
Alder	19 år	20 år	21 år	22 år
Totalt ant søkere	17.376	16.667	14.442	12.113
Nye søkere	-	7.027	5.395	5.213
Prosent nye søkere	-	42,2	37,4	43,0
Gjensøkere	-	9.640	9.047	6.900

Prosent gjensøkere	-	57,8	62,6	57,0
--------------------	---	------	------	------

I 1993 var det 17.376 fra 1974-kullet som søkte seg til høyere utdanning. Av disse var det 62 prosent som fikk tilbud om studieplass ved førstegangssøkningen (Vi antar, ut i fra tidligere statistikk, at det er svært få 18-åringer som søker seg til høyere utdanning, slik at de aller fleste er førstegangssøkere når de er 19 år gamle). Året etter, i 1994, da kullet hadde blitt 20 år, var det 16.667 søkere. Av disse var det 9.640 som også hadde søkt i 1994, mens vi fikk en tilgang på vel 7.000 nye søkere. Da kullet i 1995 hadde blitt 21 år var det 14.442 søkere, også denne gangen var det over halvparten eller litt over 9.000 individer som hadde søkt en eller flere ganger. 5.395 søkere var “nye” i den forstand at de ikke hadde søkt året før, men med muligheten for å ha søkt før 1993. I 1996 var søkertallet litt over 12.000, og også her hadde rundt halvparten søkt året før. Det var 5.213 “nye” søkere.

Disse tallene viser at ett bestemt årskull utgjør et stort søkerpress i flere år etter at de første gang befant seg i søkerkøen som 19-åringer. Dels fordi mange venter med å søke første gang, men i enda større grad fordi de samme personene søker seg til høyere utdanning flere ganger.

2.4 Fortsatt konkurranse om studieplassene

Tidligere i dette kapittelet har vi sett på utviklingen i søkertallene til høyere utdanning og vi vet at søkertallene steg fra 1991 til 1994, deretter har søkertallene blitt redusert. Ser vi på disponible studieplasser har de også økt. Disponible studieplasser består av både åpne studier, der antall plasser settes lik antall fram møtte studenter, og lukkede studier som har et forholdsvis fast inntak av nye studenter. Ser vi på forholdet mellom antall søkere og antall disponible studieplasser finner vi ut hvor stor konkurranse det er om studieplassene. Tabell 2.5 gir en oversikt over antall søkere, antall disponible studieplasser og hvor mange søkere det er per plass i perioden 1991 til 1996.

Tabell 2.5. Antall søkere per disponible studieplass i perioden 1991-1996.

	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Antall søkere	88.792	96.094	106.925	109.054	101.255	101.288
Antall disponible studie- plasser	33.833	48.166	47.436	45.490	47.925	45.664
Antall søkere pr studieplass	2,6	2,0	2,3	2,4	2,1	2,2

I 1992 og 1995 har det vært henholdsvis 2,0 og 2,1 søkere pr studieplass. I 1991 var det størst kamp om studieplassene i den perioden vi ser på, 2,6 søkere pr studie-

plass. Fra 1994 og frem til 1996 har det vært en liten nedgang i antall søkere pr studieplass.

I tabell 2.6 ser vi på hvilke utdanningstyper det er størst konkurranse om å komme inn på. Vi har ikke opplysninger om alle de ulike utdanningstypene, i tabellen viser vi noen av de utdanningstypene vi har det totale antall studieplasser for studieåret 1997/98. Tallene for antall primærsøkere kan endre seg noe når SO oppdaterer tallene i sin årlige rapportering. I tillegg er det kun de søkerne som har en bestemt utdanningstype som sitt førsteønske som er tatt med.

Tabell 2.6. Antall primærsøkere pr disponible studie plass etter utdanningstype.

	1997		
	Antall studie plasser	Antall primærsøkere	Søkere pr plass
Journalistikk	181	2.598	14,4
Fysioterapi	294	2.855	9,7
Sivilarkitekt	70	534	7,6
Veterinær	84	578	6,9
Medisin	467	2.317	5,0
Barnevernspedagog	606	2.475	4,1
Sosionom	740	2.617	3,5
Jus	1032	3.222	3,1
Siviløkonom	618	1.867	3,0
Sykepleie	3.108	9.296	3,0
Allmennfaglærer	2.553	5.604	2,2
Sivilingeniør	1.492	3.245	2,2
Faglærer	330	546	1,7
Førskolelærer	2.821	4.298	1,5

Note: Tallene er hentet fra SOs statistikk og er datert den 8. august 1997, tallene kan endre seg noe når SO oppdaterer antall studie plasser senere på høsten 1997.

Tabell 2.6 viser at av de utdanningstypene vi har opplysninger om er det flest søkere per plass for journalistikk, med over 14 søkere per plass. Fysioterapi kommer på andreplass med 9,7 søkere per plass. Etter fysioterapi kommer sivilarkitekt og veterinær med henholdsvis 7,6 og 6,9 søkere per plass. Minst konkurranse om studie plassene, for de utdanningstypene vi har tatt med, er førskolelærer med 1,5 søkere per plass. Faglærer kommer like etter med 1,7 søkere per plass etterfulgt av allmennfaglærer og sivilingeniør som begge har 2,2 søkere per studie plass.

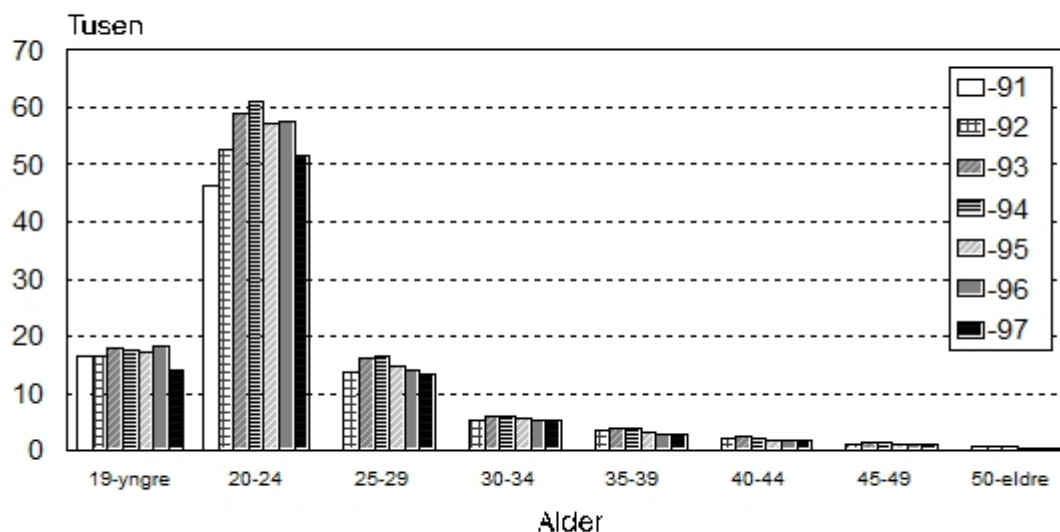
3 Søkning til høyere

utdanning etter alder

3.1 Søkeratferd i ulike aldersgrupper

Søkerne sprer seg over mange aldersgrupper; det er på langt nær alle søkerne som er 19- og 20 år gamle. For å forstå mer av endringene i de totale søkertallene må vi se nærmere på utviklingen innen ulike aldersgrupper. I figur 3.1 ser vi det totale søkertallet til høyere utdanning fordelt på aldersgrupper fra 19 år og yngre og opp til 50 år og eldre. Selv om hovedtyngden av søkerne naturlig nok er unge er kanskje det mest slående tross alt at vi finner et betydelig antall søkere til høyere utdanning langt oppover i aldersklassene.

Figur 3.1. Antall søkere etter alder i tidsrommet 1991-1997

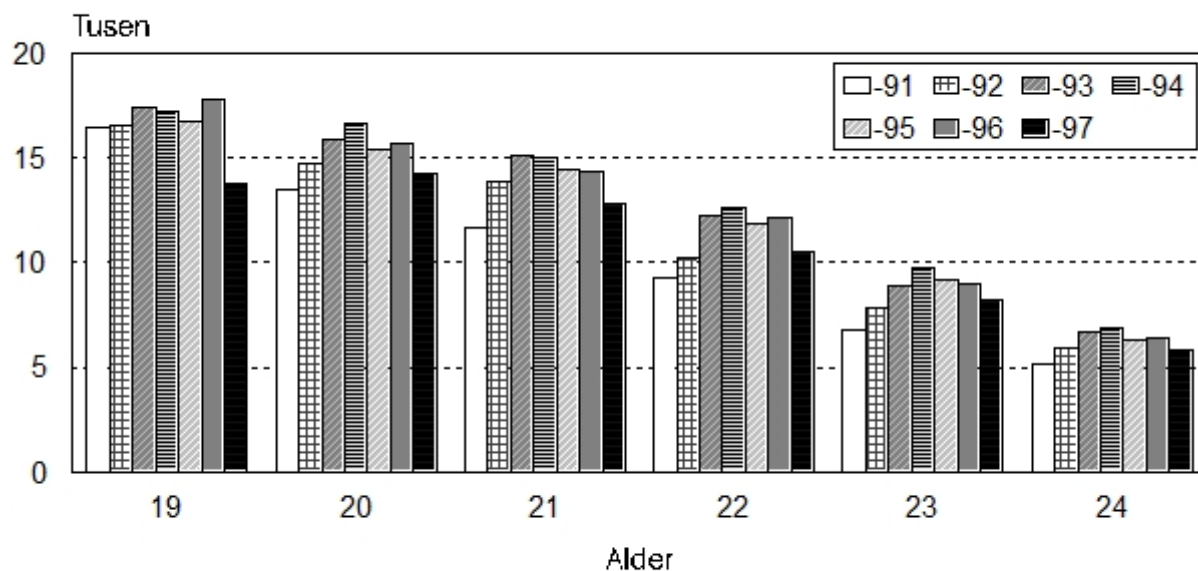
Note: For aldersgruppene på 25 år og eldre har vi i liten grad opplysninger om søkertall fra 1991. Tallene for 1997 er hentet fra SOs web side, datert 25.07.97.

Hovedtyngden av søkere i tidsperioden 1991-1993 er de under 25 år, som utgjør gruppen “yngre søkere”. De “eldre søkerne”, det vil si de fra 25 år og eldre, utgjør samlet en andel på nær 30 prosent. På grunn av den store spredningen i alder når det gjelder søkning til høyere utdanning har vi for de yngre søkerne valgt å se på hvert enkelt alderstrinn for seg fra 19 til 25 år. For de eldre søkerne vil vi vise søkningen i aldersgrupper på fem og fem år. Det er gruppen med yngre søkere som blir viet mest oppmerksomhet i dette kapitlet.

3.2 Yngre søkere

Aldersgruppene 19-24 år har i hele perioden utgjort rundt tre fjerdedeler av de totale søkermassene. Med unntak av 1997 utgjør 19-åringene, det vil si de som kommer direkte fra videregående skole, den største søkergruppen av de yngste. Fra 20 år og utover avtar antall søkere jevnt.

Figur 3.2. Antall yngre søkere etter alder i tidsperioden 1991-1997.

Note: Tallene for 1997er hentet fra SOs web side, datert 25.07.97.

Vi har tidligere sett at det totale søkertallet har gått ned med 23 prosent høsten 1997 (jif kap 2). Den siste søylen, som er farget sort, i figur 3.2 viser hvordan nedgangen i søkertallet er for aldersgruppen mellom 19 og 24 år. 19-åringene er av særlig stor interesse på grunn av at de normalt er søkere for første gang. Vi må også vente at endringer i de unges søkeratferd særlig vil vise seg i denne yngste søkergruppen. Vi vil videre ta opp igjen noen av de faktorene, som ble tatt opp i kapittel 2, som har betydning for endrede søkertall.

Søkertallene for 19-åringene steg fra 1991 til 1993, deretter var det en reduksjon i antall søkere frem til 1995. I 1996 var søkertallet på sitt aller høyeste for denne gruppen, 17.797 søkere. I 1997, var det rundt 4.000 færre søkere enn året før. 19-åringene er den aldersgruppen som har størst reduksjon i søkertallene fra 1996 til 1997. En reduksjon i alderskullene av 19-åringer kan være forklaringen på denne nedgangen, men det kan også være en gryende tendens til at det er færre 19-åringer som ønsker å begynne på høyere studier eller at de i større grad utsetter søkningen.

For å undersøke endringer i søkermønstrene må vi se søkertallene for 19-åringene i sammenheng med hele populasjonen. Tabell 3.1 viser det totale søkertallet og den aktuelle aldersgruppens størrelse, samt prosentandel søkere i forhold til antall personer i den gjeldende aldersgruppen.

Tabell 3.1. Utvikling i søkertall og antall personer i befolkningen for 19 åringer.

	A: Antall søkere i alders- gruppen 19 år	B: Antall personer i alders- gruppen 19 år i befolkningen	(A/B)100: Andel søkere i forhold til personer i aldersgruppen 19 år
1991	16.403	66.099	24,8
1992	16.543	65.301	25,3
1993	17.376	62.612	27,8
1994	17.248	61.293	28,1
1995	16.749	57.893	28,9
1996	17.797	55.136	32,3
1997	13.762	52.806	26,1

Tabell 3.1 viser at til tross for en sterk nedgang i årskullstørrelsen i denne perioden har antall 19-årige søkere svingt mellom 16.400 og 17.800 individer. Søkertallene i forhold til årskullstørrelse økte dermed jevnt fra 1991 til 1995. Fra 1995 til 1996 derimot økte søkningen i større grad enn tidligere i forhold til årskullstørrelsen. I 1997 er det et brudd i dette mønsteret; antall 19-årige søkere synker med 4.000 søkere i forhold til året før og andelen søkere i forhold til personer i aldersgruppen reduseres med 6 prosent. Reduksjonen i søkerandelen for 19-åringene, som vi har sett i 1997, kan derfor ikke alene forklares ut i fra mindre årskull.

Årsaken til reduksjonen i antall 19-årige søkere kan være at 19-åringene nå i større grad enn tidligere utsetter videre studier, og har såkalte ventear. Det er også grunn til å se nærmere på om Reform 94 og de endringene den har medført gjør at økningen i andelen som har valgt yrkesfaglige retninger gjør at en betydelig andel av 19-åringene fremdeles er i lære, samt at færre har oppnådd studiekompetanse i løpet av tre år og dermed ikke er klare til å søke seg til høyere utdanning. Etter innføringen av Reform 94 har andelen som velger seg til studiekompetansegivende løp blitt redusert med om lag 10 prosent (Vibe, Edvardsen & Sandberg 1997). Det betyr at de 19-åringene som har gjennomført videregående skole i 1997, og som er den gruppen som i størst grad søker seg direkte til høyere utdanning, i mindre grad enn tidligere innehar studiekompetanse. De som har valgt et yrkesfaglig studieløp vil først våren 1998 ha avsluttet den videregående opplæringen. Flere av disse vil nok

søke seg videre til høyere utdanning etter for eksempel å ha skaffet seg studiekompetanse.

For første gang, i den tidsperioden som her belyses, er det i 1997 flere 20-åringer som søker seg til høyere utdanning enn 19-åringer. Kan dette reflektere at det er en særlig stor opphopning av 19-åringer som søkte i 1996 og som søkte på ny i 1997 da de var 20 år gamle? Tallet på 19 åringer som ikke har fått studietilbud har, som vi så i kapittel 2, blitt sterkt redusert. I 1993 var det 3.792 19-åringer som sto uten studietilbud og i 1996 var det 1.972. Dette betyr at det ikke har skjedd en opphopning av antall 19-åringer uten studietilbud og det kan dermed ikke forklare hvorfor det i 1997 er flere 20-åringer enn 19-åringer som søker seg til høyere utdanning.

I januar 1997 ble det av Stortinget vedtatt at ett års folkehøgskole skulle gi 3 konkurransepoeng ved opptak til høyere utdanning. Denne ordningen igangsettes først studieåret 1998/99. Kan vi allerede ved årets søkning, i form av en redusert andel 19-årige søkere, se tendenser til at 19-åringene velger å gå et år på folkehøgskole for å få 3 ekstra poeng istedenfor å velge en annen utdanningstype der de ikke får tilsvarende poenguttelling? Noen folkehøgskoler kunne i høst melde om stor økning i antall søkere i forhold til tidligere år. I ettertid har det vist seg at Stortinget går inn for at også ett års høyere utdanning og sivil-/militærtjeneste skal gi 3 poeng. Man får maksimalt 3 poeng til sammen for disse tre kategoriene.

For alderstrinnene 20 til 24 år er det svært likt søkermønster som vi så for 19-åringene fra 1991 til 1996. Generelt sett har det vært en økning i søkertallene fra 1991 og frem til 1994, men det har vært en sterkere vekst for aldersgruppene 20 til 24 år enn for 19-åringene. I 1995 og 1996 har det vært noen små endringer i søkermønsteret. Fra 1996 til 1997 ser vi at det har vært en reduksjon i antall søkere for alle alderstrinnene. Reduksjonen var aller størst for 19-åringene og noe mindre for de mellom 20 og 24 år. For de som er 20-24 år har det vært en sterkere vekst i antall søkere i forhold til populasjonen fra 1991 til 1994. Samtidig som de har hatt en reduksjon i søkningen fra 1996 til 1997. Det er imidlertid forholdsvis små endringer i søkertallene fra år til år (se tabellene v.3.1-v.3.4).

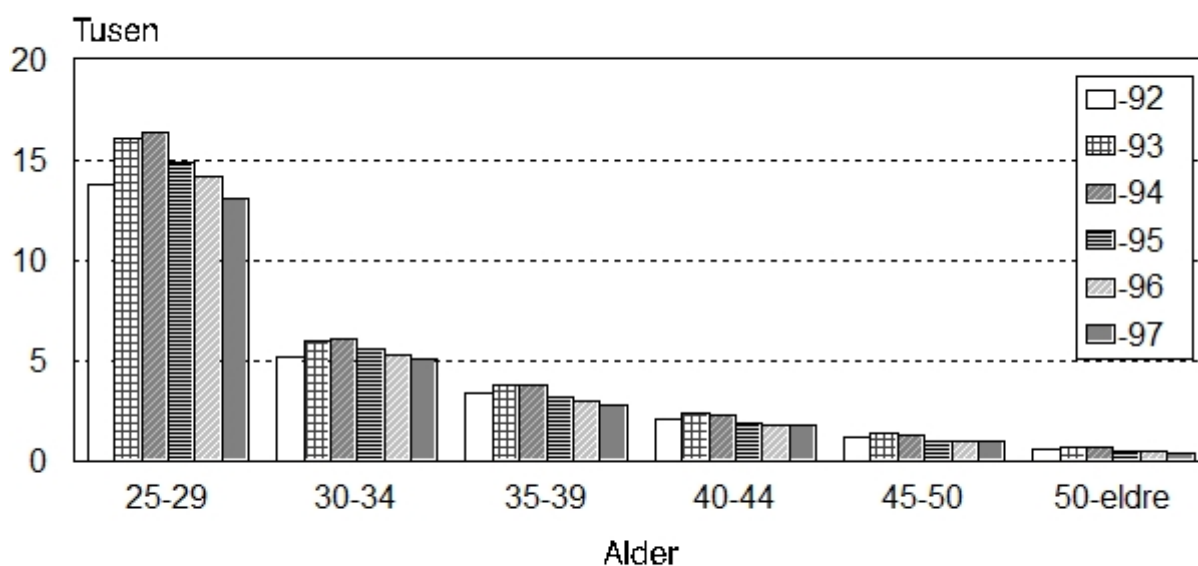
Arbeidsmarkedet har, som vi tidligere har påpekt, også sammenheng med søkermønsteret til høyere utdanning. Fra 1987 og frem til 1995 har andelen sysselsatte mellom 16 og 24 år blitt redusert. I 1995 var 26 prosent av ungdommene i denne aldersgruppen sysselsatt på heltid, mot 40 prosent i 1987 (Barstad et al. 1996:46). Det hevdes i den sammenheng at den økte tilstrømningen til utdanningssystemet ikke er den eneste årsaken til nedgang i sysselsettingen, men at økt arbeidsledighet spesielt blant ungdom også er en medvirkende faktor. Forverrede konjunkturer på

arbeidsmarkedet fra 1987 har medført at søkningen til utdanningssystemet har hatt en sterk økning sammenlignet med det som var situasjonen tidligere på 1980-tallet (Skrede & Ryen 1996:3). Arbeidsmarkedet har i løpet av de siste årene bedret seg. Dette kan være en årsak til en eventuell reduksjon eller forskyvning i søkningen til høyere utdanning.

3.3 Eldre søkere

De resterende søkerne, som blir betegnet som eldre søkere, i aldersgruppene fra 25-50 år og eldre utgjør omtrent like mange søkere som gruppen av 19 og 20-åringene alene.

Figur 3.2. Antall eldre søkere etter alder i 1993-1997

Note: Tallene for 1997 er hentet fra SOs web side, datert 25.07.97.

Hver tiende søker til høyere utdanning er i 1995 og i 1996 30 år eller eldre. Samtlige av aldersgruppene fra 25 år og eldre har hatt en reduksjon i søkertallet fra 1994 og frem til 1997. Aller størst reduksjon i søkertallet har det vært i aldersgruppen 25-29 år, mens for de andre aldersgruppene er det små reduksjoner. Fra 1996 til 1997 har det vært dobbelt så stor reduksjon i søkertallene for 19-24 åringene som for 25-29 åringene.

4 Søkning, tilbud og opptak til ulike utdanningstyper

4.1 Helse- og sosialfaglige utdanninger

Utdanningstypene som tilhører kategorien helse- og sosialfag er alle 3-årige utdanningsløp. Barnevernspedagogikk, sykepleie og sosionom er de fagene som er de desidert største innen den helse- og sosialfaglige sektoren.

Barnevernspedagogutdanningen

Søkerindeksen i tabell 4.1 viser at for barnevernspedagogutdanningen var søker-tallet 6,4 ganger større i 1994 enn i 1993. Denne voldsomme økningen skyldes endringer i kvalifikasjonskravene i utdanningen. Endringen innebar at fra og med 1994 bortfalt kravet om å ha 12 måneders praksis for å komme inn på studiet. Resultatet av endrede opptakskrav medførte at flere søkte seg til studiet og flere kunne betraktes som kvalifiserte søkere.

Tabell 4.1. Søkning, tilbud og opptak til barnevernspedagogutdanningen.

	Årstall				
	1993	1994	1995	1996	1997
<i>Antall studieplasser</i>	502	509	571	581	606
<i>Søkning</i>					
Antall	2.181	13.941	10.483	9.824	8.069
Indeks	100	639	480	450	370
Prosent kvinner	83,5	86,0	86,9	87,8	-
<i>Tilbud</i>					
Antall	776	1285	954	947	-
Indeks	100	166	123	122	-
Prosent kvinner	83,4	86,9	85,9	86,5	-
<i>Opptak</i>					
Antall	517	518	586	615	-
Indeks	100	100	113	119	-
Prosent kvinner	84,0	87,1	85,5	86,7	-

Note: Indeks er her definert på følgende måte: i 1993 settes indeksen til 100. Indeksen regnes så ut ved å ta søker-tallet for de påfølgende år og dele det med søker-tallet for 1993 og multiplisere med 100. For en mer inngående forklaring av indeks se side 12. De stedene i tabellen der det ikke foreligger noen opplysninger er markert med tegnet -.

Barnevernspedagogutdanningen har etter den voldsomme økningen i søkningen fra 1993 til 1994 i stor grad fått reduserte søkertall. I 1997 var det nær 5.900 færre søkere enn i 1994; dette utgjør en reduksjon på 42 prosentpoeng. Kvinneandelen blant søkerne har på tross av den store reduksjonen i søkertallet vært forholdsvis stabil i hele perioden, med en økning på 4 prosentpoeng fra 1993 til 1997.

Samtidig med endringene i opptakskravene ble det også gitt tilbud til flere søkere enn tidligere. I 1994 ble det gitt tilbud til 1,7 ganger flere enn det som var tilfelle i 1993. Tabell 4.1 viser at tilbudet til barnevernspedagogutdanningen var høyest i 1994, men at det var en reduksjon i andelen som fikk tilbud etter 1994 og frem til 1997. Til tross for endringene i opptakskravene ble antall studieplasser omtrent det samme i 1994 som i 1993. Fra 1995 og frem til 1996 var det imidlertid en økning i antall studieplasser med rundt 100 plasser.

Kvinneandelen som fikk tilbud om studieplass var stabil fra 1994 og frem til 1996. Det totale tilbudstallet på utdanningen er imidlertid redusert i samme tidsperiode. Det betyr at det er færre av studieplassene som blir tilbudt mennene. I 1996 var hele 87 prosent av de som ble gitt et tilbud kvinner. Det er med andre ord svært få menn som har søkt og som får tilbud om studieplass på barnevernspedagogikk.

Når det gjelder opptaket på barnevernspedagogutdanningen, var det i 1994 40 prosent av de som fikk tilbud om plass som møtte til studiestart. For resten av perioden var andelen av de som fikk tilbud om studieplass og som møtte opp over 60 prosent. Andelen kvinner som ble tatt opp ved studiet var forholdsvis stabil hele perioden og var i 1996 på 87 prosent.

Oversikten foran viser at omkring 10 prosent av alle de kvalifiserte søkerne i 1996 får tilbud om studieplass, det er her ikke mulig å skille mellom de søkerne som hadde dette studiet som sitt første-, annet- eller tredjeønske. Det er 35 prosent av de som får tilbud om studieplass som ikke møter opp ved studiestart.

Fysioterapiutdanningen

For fysioterapiutdanningen har det vært en reduksjon i søkertallene i perioden vi tar for oss, unntatt studieåret 1994/95 da det var en økning i søkertallet på 15 indeks-poeng i forhold til foregående skoleår. Når det gjelder hele perioden sett under ett var det i 1997 en reduksjon i søkertallene på 24 indeks-poeng sammenlignet med 1993. Andelen kvinnelige søkere har også blitt redusert i samme tidsrom, men i mindre grad enn den totale søkningen.

Med høye søkertall ble det i 1994 gitt tilbud til nær 260 flere søkere enn året før. Fra 1994 og frem til 1996 ble det imidlertid tilbudt færre plasser ved

fysioterapistudiet til tross for at antallet som ble tatt opp økte i 1994 og antall studieplasser økte. Denne nedgangen skyldes nok at flere institusjoner har kommet med i samordna opptak, slik at overbookingen måtte reduseres. Når det gjelder kvinner, var det fra 1993 og frem til 1996 11 prosentpoeng færre som fikk tilbud om studieplass. Det er verdt å merke seg at i denne perioden var det også litt færre kvinner som søkte seg til studiet. Endringene i tilbudet som ble gitt betyr at kvinneandelen på fysioterapistudiet reduseres og at andelen menn som får tilbud øker.

Tabell 4.2. Søkning, tilbud og opptak til fysioterapiutdanningen.

	Årstall				
	1993	1994	1995	1996	1997
<i>Antall studieplasser</i>	256	245	289	297	294
<i>Søkning</i>					
Antall	5.966	6.857	5.962	4.710	4.531
Indeks	100	115	100	79	76
Prosent kvinner	72,5	74,2	67,9	69,6	-
<i>Tilbud</i>					
Antall	323	581	505	471	-
Indeks	100	117	107	146	-
Prosent kvinner	72,8	72,8	63,8	62,0	-
<i>Opptak</i>					
Antall	262	228	292	306	-
Indeks	100	87	112	117	-
Prosent kvinner	72,9	73,7	64,7	63,4	-

Note: Se note i tabell 4.1 for forklaring av bruk av indeks. De stedene i tabellen der det ikke foreligger noen opplysninger er markert med tegnet -.

I 1996 var det 10 prosent av de kvalifiserte søkerne som fikk tilbud om plass ved fysioterapi, 35 prosent av de som ble tilbudt plass tok ikke imot tilbudet. Antall individer som ble tatt opp på studiet er i hele perioden svært sammenfallende med antall disponible studieplasser. Det var i 1996 10 prosentpoeng færre kvinner som ble tatt opp ved fysioterapistudiet enn i 1993. 63 prosent av de som ble tatt opp i 1996 var kvinner.

Sykepleierutdanningen

Det har vært en relativ stabil søkning til sykepleierutdanningen i perioden vi ser på. For sykepleierutdanningen, som for de andre helse- og sosialutdanningene, er

kvinneandelen når det gjelder søkning svært høy. Tabell 4.3 viser at i hele perioden har andelen kvinnelige søkere vært på rundt 85 prosent av de totale søkertallene.

Tabell 4.3. Søkning, tilbud og opptak til sykepleierutdanningen.

	Årstall				
	1993	1994	1995	1996	1997
<i>Antall studieplasser</i>	2.964	2.665	2.988	3.041	3.108
<i>Søkning</i>					
Antall	14.926	16.398	15.805	15.173	13.777
Indeks	100	110	106	102	92
Prosent kvinner	85,9	85,9	85,1	84,9	-
<i>Tilbud</i>					
Antall	5.369	5.137	4.140	4.101	-
Indeks	100	96	77	76	-
Prosent kvinner	86,2	83,8	86,3	85,6	-
<i>Opptak</i>					
Antall	2.702	2.733	3.000	3.121	-
Indeks	100	101	111	116	-
Prosent kvinner	88,0	85,6	87,2	87,1	-

Note: Se note i tabell 4.1 for forklaring av bruk av indeks. De stedene i tabellen der det ikke foreligger noen opplysninger er markert med tegnet -.

Andelen søkere som fikk tilbud om plass ved studiet har i perioden 1993-1997 blitt redusert med 24 indekspoeng. Dette til tross for at antall disponible studieplasser i samme periode har økt og at søkermassen har vært forholdsvis stabil. Andelen kvinner som fikk tilbud om studieplass har imidlertid ikke endret seg vesentlig i perioden og utgjør omkring 86 prosent.

Tabell 4.3 viser at andelen som ble tatt opp ved sykepleierstudiet økte i hele perioden, søkningen var i 1996 16 indekspoeng høyere enn for 1993.

Kvinneandelen som ble tatt opp er også her forholdsvis stabil i hele perioden. I 1997 var 87 prosent av de som ble tatt opp ved sykepleierstudiet kvinner.

Oversikten i tabellen viser at det i 1996 var 27 prosent av de kvalifiserte søkerne som fikk tilbud om studieplass ved sykepleierutdanningen, og at 24 prosent av de med tilbud ikke møtte opp.

Sosionomutdanningen

De totale søker- og tilbudstallene for sosionomutdanningen økte fra 1993 til 1994, søkertallene ble redusert fra 1994 og frem til 1997. Størst reduksjon i søkertallene til utdanning var det fra 1994 til 1995; antall søkere ble da redusert med nær 3.400 individer. Dette utgjør en reduksjon i den totale søkningen til utdanningen på 26 prosentpoeng fra ett år til det neste. Når det gjelder kvinnelige søkere til sosionomutdanningen har andelen vært svært stabil og har i hele perioden ligget på rundt 80 prosent.

I 1995 og 1996 ble andelen som fikk tilbud om studieplass redusert til tross for at antall disponible studieplasser økte med over 200 plasser fra 1993 til 1996. Andelen kvinner som fikk tilbud om studieplass var forholdsvis stabil i hele perioden. I 1996 var 77 prosent av de som fikk tilbud om studieplass kvinner.

Tabell 4.4. Søkning, tilbud og opptak til sosionomutdanningen.

	Årstall				
	1993	1994	1995	1996	1997
<i>Antall studieplasser</i>	529	587	740	737	740
<i>Søkning</i>					
Antall	11.491	12.797	9.424	8.209	7.259
Indeks	100	111	82	71	63
Prosent kvinner	80,1	81,2	80,9	81,6	-
<i>Tilbud</i>					
Antall	1.224	1.465	1.191	1.144	-
Indeks	100	120	97	94	-
Prosent kvinner	78,5	81,9	79,2	76,8	-
<i>Opptak</i>					
Antall	521	581	770	829	-
Indeks	100	112	148	159	-
Prosent kvinner	75,8	80,6	78,2	77,4	-

Note: Se note i tabell 4.1 for forklaring av bruk av indeks. De stedene i tabellen der det ikke foreligger noen opplysninger er markert med tegnet -.

Tabell 4.4 viser at andelen som ble tatt opp ved studiet økte fra 1993 og frem til 1996 med 59 indekspoeng. I samme periode økte også antall disponible studieplasser. Andelen kvinner som ble tatt opp er forholdsvis stabil hele perioden. 77 prosent av de som ble tatt opp ved sosionomutdanningen i 1996 var kvinner. I

1996 var det 14 prosent av alle de kvalifiserte søkerne som fikk tilbud om plass ved sosionomstudiet, 28 prosent av de som fikk tilbud om plass møtte ikke opp.

4.2 Lærerutdanninger

Kategorien lærerutdanninger omfatter utdanning som allmennfaglærer, faglærer og førskolelærer. Førskolelærerutdanningen og faglærerutdanningen er begge 3-årige utdanningsløp. Førskolelærerutdanningen gir anledning til å arbeide i barnehager og med 6-åringer i skole. Faglærerutdanning forbereder til undervisning i enkelte fag/emner i grunnskole, videregående skole og folkehøgskole eller annen faglig-pedagogisk virksomhet. Allmennfaglærerutdanningen gir en 4-årig utdanning som gir grunnlag for å jobbe på alle trinn i grunnskolen og med voksenopplæringen i grunnskolefag (Høgskoleutdanning 95 1995; Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet 1997).

Allmennfaglærerutdanningen

Søkningen til allmennfaglærerutdanningen økte fra 1993 til 1994, med 14 indeks-poeng. I 1995 og i 1996 var søkningen på omtrent samme nivå som i 1993. Søkertallet i 1997 har imidlertid blitt redusert med 22 prosentpoeng i forhold til 1993, dette utgjør en reduksjon i antall søkere på rundt 3.500. Andelen kvinnelige søkere har i hele perioden vært forholdsvis stabil. 68 prosent av alle søkerne var i 1996 kvinner.

Tabell 4.5. Søkning, tilbud og opptak til allmennfaglærerutdanningen.

	Årstall				
	1993	1994	1995	1996	1997
<i>Antall studieplasser</i>	2.257	2.352	2.563	2.567	2.553
<i>Søkning</i>					
Antall	15.931	18.081	16.059	15.335	12.413
Indeks	100	114	101	96	78
Prosent kvinner	67,9	68,8	66,4	68,0	-
<i>Tilbud</i>					
Antall	6.196	6.545	4.286	4.182	-
Indeks	100	106	69	67	-
Prosent kvinner	61,9	62,0	62,3	65,4	-
<i>Opptak</i>					
Antall	2.285	2.389	2.657	2.734	-
Indeks	100	105	116	120	-
Prosent kvinner	64,6	62,7	64,6	67,9	-

Note: Se note i tabell 4.1 for forklaring av bruk av indeks. De stedene i tabellen der det ikke foreligger noen opplysninger er markert med tegnet -.

Tabell 4.5 viser at det for hele perioden har vært en reduksjon i størrelsen på tilbud av studieplasser. Andelen som fikk tilbud om studieplasser var i 1996 33 indeks-poeng lavere enn i 1993. Når det gjelder andelen kvinner som får tilbud om plass har den vært svakt økende.

Den totale andelen som ble tatt opp ved studiet økte hele perioden. I 1996 hadde andelen søkere økt med 20 indeks-poeng i forhold til 1993. I samme periode økte antall disponible studieplasser med rundt 300 plasser. Antall individer som har møtt til studiestart har hele tiden vært større enn det totale antall disponible studie-plasser. Andelen kvinner som har blitt tatt opp har hatt en svak økningen. Det viser seg at 27 prosent av søkerne i 1996 fikk tilbud om studieplass, 35 prosent av de som fikk tilbud om plass møtte ikke opp.

Faglærerutdanningen

Faglærerutdanningen har hatt en stor reduksjon i søkertallene i perioden vi ser på, en reduksjon på 66 indekspoeng. I 1993 var det nær 3 ganger så mange som søkte denne utdanningen som i 1996. Kvinneandelen har økt med rundt fem prosentpoeng i perioden vi ser på. 62 prosent av søkerne var i 1996 kvinner.

Tabell 4.6. Søkning, tilbud og opptak til faglærerutdanningen.

	Årstall				
	1993	1994	1995	1996	1997
<i>Antall studieplasser</i>	506	360	375	360	330
<i>Søkning</i>					
Antall	4.723	4.383	2.834	2.095	1.622
Indeks	100	93	60	44	34
Prosent kvinner	56,9	55,6	58,0	62,3	-
<i>Tilbud</i>					
Antall	1.476	865	756	637	-
Indeks	100	59	51	43	-
Prosent kvinner	62,9	63,9	68,9	72,5	-
<i>Opptak</i>					
Antall	468	205	366	327	-
Indeks	100	44	78	70	-
Prosent kvinner	63,5	47,8	69,4	74,6	-

Note: Se note i tabell 4.1 for forklaring av bruk av indeks. De stedene i tabellen der det ikke foreligger noen opplysninger er markert med tegnet -.

Samtidig med en kraftig reduksjon i søkertallene ble også tilbudet til faglærerutdanningen redusert. I 1996 var det 57 indekspoeng færre søkere som fikk tilbud i forhold til 1993. I absolutte tall betyr dette at i 1993 var det 1.476 søkere som fikk tilbud om plass ved studiet, mot 637 i 1996.

Det totale opptakstallet varierer fra år til år, men ligger i hele perioden under 1993 nivået. I tillegg har antall studieplasser blitt redusert med 146 plasser fra 1993 til 1996. Når det gjelder kvinneandelen av de som ble tatt opp ble andelen redusert fra 1993 til 1994 med 16 prosentpoeng. Samme år var det registrert at det kun var tatt opp 205 individer, mens antall disponible studieplasser dette året var 360. Det betyr at av de 20 prosentene med kvalifiserte søkere som fikk tilbud om plass, var det hele 76 prosent av disse som ikke møtte opp. Fra 1994 og frem til 1996 steg imidlertid kvinneandelen igjen med 27 prosentpoeng. Og i 1996 var det 30 prosent

av de som søkte som fikk tilbud om plass, 49 prosent av disse møtte ikke opp ved studiestart.

Førskolelærerutdanningen

I likhet med de andre lærerutdanningene har også søkingen til førskolelærerutdanningen blitt redusert de siste 3 årene, en reduksjon som i 1997 utgjør 31 indekspoeng i forhold til 1993. Andelen kvinnelige søkere har i samme periode vært forholdsvis stabil og var i 1996 på 87 prosent.

Tabell 4.7 Søking, tilbud og opptak til førskolelærerutdanningen.

	Årstall				
	1993	1994	1995	1996	1997
<i>Antall studieplasser</i>	2.041	1.949	2.279	2.582	2.821
<i>Søking</i>					
Antall	14.194	15.046	12.533	12.299	9.773
Indeks	100	106	88	87	69
Prosent kvinner	84,9	85,7	86,9	86,9	-
<i>Tilbud</i>					
Antall	5.035	4.616	3.770	4.346	-
Indeks	100	92	75	86	-
Prosent kvinner	86,2	87,0	89,5	89,2	-
<i>Opptak</i>					
Antall	2.080	1.931	2.261	2.651	-
Indeks	100	93	109	128	-
Prosent kvinner	90,2	90,9	91,2	91,0	-

Note: Se note i tabell 4.1 for forklaring av bruk av indeks. De stedene i tabellen der det ikke foreligger noen opplysninger er markert med tegnet -.

Ut i fra tabell 4.7 ser vi at andelen som fikk tilbud om studieplass ved førskolelærerutdanningen varierer, men andelen som fikk tilbud om plass har fra 1994 og frem til 1996 vært lavere enn 1993 nivået. Kvinneandelen har i hele perioden vært svakt stigende og var i 1996 89 prosent.

Andelen søkere med tilbud som har blitt tatt opp på studiet har vært varierende, i 1996 var det 28 indekspoeng flere som ble tatt opp enn det var i 1993. Antall studieplasser har også økt og det har hele tiden vært omtrent like mange som ble tatt opp ved studiet som det fantes plasser. Andelen kvinner som ble tatt opp er svært stabil i hele perioden.

4.3 Universitetsstudier

I kategorien universitetsstudier er følgende utdanningstyper tatt med, samfunnsvitenskapelige-, humanistiske-, juridiske-, realfaglige- og medisinske studier. Det gis kun en oversikt over søkning, tilbud og opptak ved de ulike fakultetene, det gis altså ingen oversikt over enkeltfag innen de ulike fakultetene.

Samfunnsvitenskapelige studier

Søkningen til samfunnsvitenskapelige studier har vært varierende; søkerandelen økte i 1994 med 15 indekspoeng i forhold til foregående år. I 1995 var søkerandelen på samme nivå som i 1993. I de to siste årene har det vært en reduksjon i søkertallet, og det var i 1996 22 indekspoeng færre søkere enn i 1993. Andelen kvinnelige søkere har vært økende og spesielt i tidsrommet fra 1995 til 1996, kvinneandelen steg da med 8 prosentpoeng.

Tilbud om studieplasser har i begynnelsen av perioden hatt en betydelig økning. I 1995 var det 1,6 ganger så mange som fikk tilbud om studieplass enn i 1993. Andelen som fikk tilbud reduseres påfølgende år og er i 1993 nede i 82 indekspoeng i forhold til 1993. Fra det ene året til det neste var det da nesten halvparten så mange søkere som fikk tilbud om studieplass til samfunnsvitenskapelige studier i 1996 i forhold til 1995. Kvinneandelen som får tilbud om studieplass var på omtrent det samme nivået hele perioden, det er altså ingen økning i andelen kvinner selv om det totale antallet som får tilbud om studieplass har en så stor økning.

Tabell 4.8. Søkning, tilbud og opptak til samfunnsvitenskapelige studier.

	Årstall				
	1993	1994	1995	1996	1997
<i>Antall studieplasser</i>	1.832	2.845	3.530	3.463	-
<i>Søkning</i>					
Antall	17.730	20.418	17.892	13.843	12.173
Indeks	100	115	101	78	69
Prosent kvinner	61,0	62,7	62,1	70,1	-
<i>Tilbud</i>					
Antall	6.669	9.518	10.309	5.497	-
Indeks	100	143	155	82	-
Prosent kvinner	62,7	64,7	64,3	62,9	-
<i>Opptak</i>					
Antall	2.095	3.305	4.553	3.566	-
Indeks	100	158	217	170	-
Prosent kvinner	64,1	65,8	65,2	65,1	-

Note: Se note i tabell 4.1 for forklaring av bruk av indeks. De stedene i tabellen der det ikke foreligger noen opplysninger er markert med tegnet -.

Også andelen søkere som har tatt imot tilbud om studieplass har i stor grad økt. I 1995 har vi den høyeste oppmøteandelen for samfunnsvitenskap, 2,2 ganger så mange møtte opp til studiene innenfor samfunnsvitenskap i forhold til 1993. Dette har sammenheng med at det har blitt 1.700 flere studieplasser og at flere har fått tilbud om plass i perioden 1993 til 1995. I 1996 var det færre som ble tatt opp enn i 1995, men i forhold til 1993 ble det i 1996 tatt opp 1,7 ganger flere.

For samfunnsvitenskapelige studier har det hele tiden vært en stor andel av søkerne som har blitt tilbud studieplass. De siste årene har denne andelen blitt noe redusert og var i 1996 på 40 prosent. Andelen som ikke tar imot tilbud om studieplass som de har fått har også blitt redusert. I 1993 var det hele 69 prosent av de som hadde fått tilbud om plass som ikke møtte, i 1996 var det 35 prosent. Med andre ord, færre av de som har fått tilbud om plass takker nei.

Humaniora

Søkningen til de humanistiske fagene har de to siste årene hatt en nedgang i forhold til søkertallene i 1993; i 1997 ble søkerandelen redusert med 31 indekspoeng. Det er en forholdsvis stabil andel kvinnelige søkere til de humanistiske fagene. 63 prosent av søkerne var i 1996 kvinner.

Det var i 1995 1,4 ganger flere søkere som fikk tilbud om studieplass enn i 1993. For 1994 og 1996 var imidlertid andelen som fikk tilbud lavere enn i 1993. Denne store økningen i andelen av søkere som fikk tilbud om studieplass har sammenheng med en økning i antall disponible studieplasser på over 1.400 plasser. Andelen kvinner som får tilbud om plass er forholdsvis stabil hele perioden og var i 1996 på 63 prosent.

Tabell 4.9. Søkning, tilbud og opptak til humaniora.

	Årstall				
	1993	1994	1995	1996	1997
<i>Antall studieplasser</i>	2.275	2.265	3.705	3.528	-
<i>Søkning</i>					
Antall	16.796	18.598	17.486	12.389	11.616
Indeks	100	111	104	74	69
Prosent kvinner	63,3	64,4	62,6	62,7	-
<i>Tilbud</i>					
Antall	7.093	6.524	10.138	5.304	-
Indeks	100	92	143	75	-
Prosent kvinner	66,3	66,8	64,8	65,6	-
<i>Opptak</i>					
Antall	2.197	2.360	4.549	3.614	-
Indeks	100	107	207	165	-
Prosent kvinner	64,9	68,8	63,8	65,1	-

Note: Se note i tabell 4.1 for forklaring av bruk av indeks. De stedene i tabellen der det ikke foreligger noen opplysninger er markert med tegnet -.

Det er også flere av de som har fått tilbud om plass som har blitt tatt opp ved de humanistiske fagene, dette har å gjøre med den økningen som har vært i antall studieplasser i samme periode. Andelen kvinner som har blitt tatt opp varierer fra 69 prosent i 1994, som er den høyeste andelen, til 65 prosent i 1996.

For humanistiske studier har det vært en stor andel av søkerne som har fått tilbud om studieplass, i 1996 var denne andelen på 43 prosent. Andelen som ikke har tatt imot studieplassene de har blitt tilbudt har blitt mindre. I 1996 var andelen som ikke tok imot tilbudet sunket til 32 prosent. Det har siden 1994 vært flere som har blitt tatt opp enn det har vært plasser.

Jus

Det har vært en økning i søkningen til jus både i 1994 og 1995 i forhold til 1993, etter det har det vært en reduksjon i søkertallene. I 1997 var det 30 indekspoeng færre søkere enn i 1993. Andelen kvinnelige søkere har vært stabil i hele perioden. 57 prosent av søkerne var i 1996 kvinner.

Tabell 4.10. Søkning, tilbud og opptak til juridiske studier.

	Årstall				
	1993	1994	1995	1996	1997
<i>Antall studieplasser</i>	1.110	1.110	1.140	1.047	-
<i>Søkning</i>					
Antall	10.177	11.682	11.433	8.589	7.106
Indeks	100	115	112	84	70
Prosent kvinner	55,9	57,2	57,3	56,7	-
<i>Tilbud</i>					
Antall	3.070	3.834	2.807	1.643	-
Indeks	100	125	91	54	-
Prosent kvinner	57,8	58,1	56,0	54,1	-
<i>Opptak</i>					
Antall	915	984	1.240	1.045	-
Indeks	100	108	136	114	-
Prosent kvinner	59,9	57,2	58,0	59,4	-

Note: Se note i tabell 4.1 for forklaring av bruk av indeks. De stedene i tabellen der det ikke foreligger noen opplysninger er markert med tegnet -.

Det ble i 1994 gitt tilbud til 25 indekspoeng flere søkere enn foregående år. Andelen som fikk tilbud i 1995 og 1996 ble redusert i forhold til 1993. I 1996 var andelen som fikk tilbud nær halvert i forhold til 1993. I samme periode fikk 4 prosentpoeng færre kvinner tilbud om plass.

På tross av at andelen som ble gitt tilbud i 1996 ble halvert i forhold til 1993 var det i 1996 en økning i andelen som ble tatt opp på 14 indekspoeng. Andelen søkere som har tatt imot tilbudet har økt med 36 indekspoeng i 1995 i forhold til 1993. Andelen kvinner som har tatt imot tilbudet om studieplass ved jus er forholdsvis

stabil. Antall disponible studieplasser er svært stabil fra 1993 til 1996 og det er hele tiden stort samsvar mellom antall studieplasser og andelen individer som tas opp.

Realfag

Søkningen til realfag hadde i 1994 en liten økning for så og reduseres resten av perioden. I 1997 var andelen søkere redusert med 28 indekspoeng i forhold til 1993. Realfag er den første utdanningstypen frem til nå som ikke har en overvekt av kvinner, verken som søkere, de som har fått tilbud eller de som er tatt opp ved studiet. Andelen kvinnelige søkere var lavest i 1994 med 32 prosent. Kvinneandelen har i perioden ligget på rundt 46 prosent.

Tabell 4.11. Søkning, tilbud og opptak til realfag.

	Årstall				
	1993	1994	1995	1996	1997
<i>Antall studieplasser</i>	1.980	2.083	2.605	2.528	-
<i>Søkning</i>					
Antall	9.339	9.923	8.763	6.480	7.037
Indeks	100	106	94	69	75
Prosent kvinner	45,4	32,2	46,4	45,9	-
<i>Tilbud</i>					
Antall	7.535	6.848	6.451	3.731	-
Indeks	100	91	86	50	-
Prosent kvinner	45,7	46,7	44,1	44,4	-
<i>Opptak</i>					
Antall	2.779	2.149	2.553	2.398	-
Indeks	100	77	92	86	-
Prosent kvinner	43,9	44,4	43,1	44,5	-

Note: Se note i tabell 4.1 for forklaring av bruk av indeks. De stedene i tabellen der det ikke foreligger noen opplysninger er markert med tegnet -.

Andelen søkere som har fått tilbud om plass på realfaglige studier har blitt redusert i perioden vi ser på. I 1996 var det halvparten så mange søkere som fikk tilbud om studieplass som i 1993. Kvinneandelen har hele perioden vært forholdsvis stabil. 44 prosent kvinner har fått tilbud om plass ved realfaglige studier i 1996.

Andelen av de som ble tatt opp ved studiene har hele tiden vært lavere enn for 1993. Det er altså færre som har tatt imot studie plassene de har fått. Dette til tross for at antall studieplasser har økt; det var i 1996 nær 550 flere studieplasser enn i 1993. Det har i hele perioden, unntatt for 1994, vært flere studieplasser enn andelen som er tatt opp. I 1995 var det hele 56 prosent av søkerne som ble tilbudt plass på realfaglige studier, 36 prosent av disse tok ikke imot tilbudet.

Medisin

Søkningen til medisinstudiet har gått ned med 59 indekspoeng fra 1993 til 1997. Dette er en merkbar reduksjon til et studium som det i lang tid har vært stor søkning til. Andelen kvalifiserte kvinnelige søkere har økt med fire prosentpoeng i perioden fra 1993 til 1996, og er i 1996 på 57 prosent.

Tabell 4.12. Søkning, tilbud og opptak til medisin.

	Årstall				
	1993	1994	1995	1996	1997
<i>Antall studieplasser</i>	455	465	461	630	467
<i>Søkning</i>					
Antall	4.152	4.159	2.364	2.435	1.701
Indeks	100	100	57	59	41
Prosent kvinner	52,5	54,1	55,8	57,0	-
<i>Tilbud</i>					
Antall	666	623	828	849	-
Indeks	100	94	124	128	-
Prosent kvinner	56,3	56,2	58,8	58,7	-
<i>Opptak</i>					
Antall	470	438	501	582	-
Indeks	100	93	107	124	-
Prosent kvinner	52,6	52,7	55,9	58,3	-

Note: Se note i tabell 4.1 for forklaring av bruk av indeks. De stedene i tabellen der det ikke foreligger noen opplysninger er markert med tegnet -.

Tross nedgang i søkningen til studiet har en større andel søkere fått tilbud om studieplass de to siste årene enn det som var tilfelle i 1993. I 1996 var det størst andel av søkerne som tok imot tilbudet om studieplass, en økning på 24 indekspoeng i forhold til 1993. Økningen i opptaket fra 1993 til 1996 hadde sammenheng med at antall studieplasser, i samme periode, økte med over 170 plasser. Andelen kvinner som ble tatt opp økte med 5 prosentpoeng i perioden fra 1993 til 1996.

4.4 Tekniske- og økonomiske utdanninger

Under kategorien tekniske- og økonomiske utdanninger hører sivilingeniør- siviløkonom- og sivilarkitektstudiet til. Sivilingeniørutdanningen tar 4 1/2 til 5 år.

Sivilarkitektstudiet er en utdanning som varer i 5 1/2 år, og utdanner arkitekter. Siviløkonomstudiet er en 4-årig utdanning.

Sivilingeniør- og siviløkonom er begge utdanninger som kan tas både ved høyskole og universitet.

Sivilingeniørstudiet

Hovedtyngden av sivilingeniørene blir utdannet ved Norges teknisk-naturvitenskapelig universitet (NTNU), men også andre universiteter og Norges landbrukshøgskole utdanner sivilingeniører. Sivilingeniørutdanningen kan også tas ved høyskolene, studiene er da 2-årige og bygger på en 3-årig ingeniørutdanning eller tilsvarende. Ved NTNU får kvinner tilleggspoeng ved enkelte fakulteter ved søkning til sivilingeniørstudiet (Arbeidsdirektoratet 1996). Tallene vi har for sivilingeniørstudiet gjelder kun universiteter og vitenskapelige høyskoler.

Tabell 4.13. Søkning, tilbud og opptak til sivilingeniørstudiet.

	Årstall				
	1993	1994	1995	1996	1997
<i>Antall studieplasser</i>	1.070	1.137	1.129	1.447	1.492
<i>Søkning</i>					
Antall	6.677	6.246	5.112	4.659	4.404
Indeks	100	94	77	70	66
Prosent kvinner	23,7	24,0	23,0	20,7	-
<i>Tilbud</i>					
Antall	2.947	2.895	2.791	2.379	-
Indeks	100	98	95	81	-
Prosent kvinner	25,4	26,7	25,6	17,7	-
<i>Opptak</i>					
Antall	1.445	1.401	1.396	1.457	-
Indeks	100	97	97	101	-
Prosent kvinner	21,7	21,2	21,0	19,7	-

Note: Se note i tabell 4.1 for forklaring av bruk av indeks. De stedene i tabellen der det ikke foreligger noen opplysninger er markert med tegnet -.

Søkningen til sivilingeniørutdanningen har i hele perioden hatt en reduksjon i andelen søkere. I 1997 var søkerandelen redusert med 34 indekspoeng i forhold til 1993. Dette utgjør i absolutte tall en reduksjon på over 2.200 søkere.

Kvinneandelen blant søkerne har vært forholdsvis stabil i hele perioden og var i 1996 21 prosent.

I likhet med søkningen så har det også vært en nedgang i tilbudet som har vært gitt. I 1996 var det 19 indekspoeng færre søkere som fikk tilbud om studieplass enn i 1993. Andelen kvinner som fikk tilbud om plass ble også redusert. Fra 1995 til 1996 fikk 8 prosentpoeng færre kvinner tilbud om å begynne på sivilingeniørstudiet. I 1996 var kvinneandelen på 18 prosent, mens den tidligere var på rundt 26 prosent. Det er verdt å merke seg at kvinnelige søkere til ingeniør- og høyskoleingeniørutdanningen ved opptak får to tilleggspoeng på grunn av at de er det underrepresenterte kjønn. Likevel ser vi at kvinneandelen er svært lav og at kvinneandelen reduseres i perioden vi tar for oss.

I hele perioden har det vært en forholdsvis stabil andel som har blitt tatt opp ved studiet. Dette til tross for at antall disponible studieplasser økte med over 370 plasser fra 1993 til 1997. Sammenligner vi antall plasser med antall søkere som har blitt tatt opp ved studiet har det hele tiden blitt tatt opp flere studenter enn det var plasser. Dette har jevnet seg ut og i 1996 er det et forholdsvis likt antall plasser som antallet søkere med tilbud som er tatt opp. Andelen kvinner er forholdsvis stabil i hele perioden, 21 prosent av de som i 1996 ble tatt opp ved sivilingeniørstudiet var kvinner.

Sivilarkitektstudiet

Sivilarkitekter har fått betegnelsen av å være en “konjunkturfølsom” utdanning, på grunn av at sivilarkitektenes situasjon har fulgt forholdene på arbeidsmarkedet (Baekken & Szanday 1995:71). Utdannede sivilarkitekter har de siste årene hatt store vansker på arbeidsmarkedet. I 1991 var 23 prosent av sivilarkitektene som var på arbeidsmarkedet arbeidsledige et halvt år etter eksamen (Baekken 1992b:78). Vi kan anta at den høye arbeidsledigheten har medført en redusert søkning til studiet. Tabell 4.14 viser imidlertid at søkningen til sivilarkitektstudiet var størst i 1994 og i 1995, en økning på henholdsvis 20 og 22 indekspoeng i forhold til 1993.

I 1996 og 1997 har det ikke vært noen endringer i søkningen i forhold til 1993 nivået, mens det for de to resterende årene har vært en økning i søkningen. Andelen kvinnelige søkere har vært varierende i perioden. I 1995 var det størst andel kvinnelige søkere på studiet, med en andel på 46 prosent. Det var imidlertid en stor reduksjon i andelen kvinnelige søkere fra 1995 til 1996, en reduksjon på 10 prosentpoeng. 36 prosent av søkerne var i 1996 kvinner.

Søkningen har vært stabil, mens andelen søkere som har fått tilbud om plass ved sivilarkitektstudiet har blitt redusert. Fra 1993 til 1996 har andelen som har fått tilbud om studieplass blitt redusert med 41 indekspoeng.

Tabell 4.14 Søkning, tilbud og opptak til sivilarkitektstudiet.

	Årstall				
	1993	1994	1995	1996	1997
<i>Antall studieplasser</i>	88	83	91	105	70
<i>Søkning</i>					
Antall	572	684	700	569	567
Indeks	100	120	122	100	99
Prosent kvinner	45,3	41,4	46,4	35,7	-
<i>Tilbud</i>					
Antall	256	207	204	152	-
Indeks	100	81	80	59	-
Prosent kvinner	48,4	52,7	52,5	46,1	-
<i>Opptak</i>					
Antall	82	95	103	106	-
Indeks	100	116	126	129	-
Prosent kvinner	40,2	49,5	55,3	50,9	-

Note: Se note i tabell 4.1 for forklaring av bruk av indeks. De stedene i tabellen der det ikke foreligger noen opplysninger er markert med tegnet -.

Andelen som har tatt imot tilbudet om studieplass har også blitt redusert. En reduksjon på 46 indekspoeng fra 1993 til 1996. Til tross for en redusert andel som har fått tilbud har andelen som har blitt tatt opp ved studiet imidlertid økt med 29 indekspoeng i 1996 i forhold til 1993. Sammenligner vi antall disponible studie-plasser med andelen som har tatt imot tilbudet er det stort samsvar med det antallet som har blitt tatt opp. Kvinneandelen som ble tatt opp ved studiet økte med 15 prosentpoeng fra 40 prosent i 1993 til 55 prosent i 1995. I 1996 var 51 prosent av de som ble tatt opp ved studiet kvinner. Sivilarkitektstudiet viser med disse tallene at det er et kjønnsnøytralt studium.

Siviløkonomstudiet

Søkerindeksen for siviløkonomstudiet viser at søkningen i hele perioden har vært lavere enn 1993 nivået. I 1997 var det 32 prosent færre søkere enn det var i 1993. Kvinneandelen har hatt en liten reduksjon i søkerandelen. 34 prosent av alle søkerne var i 1996 kvinner.

Andelen som har fått tilbud har også blitt redusert. I 1996 var andelen med tilbud nær halvert i forhold til 1993. Andelen kvinner med tilbud har hele tiden vært forholdsvis stabil og var i 1996 33 prosent.

Tabell 4.15. Søkning, tilbud og opptak til siviløkonomstudiet.

	Årstall				
	1993	1994	1995	1996	1997
<i>Antall studieplasser</i>	942	1.235	629	631	618
<i>Søkning</i>					
Antall	4.228	3.664	2.454	2.980	2.862
Indeks	100	87	58	71	68
Prosent kvinner	36,0	36,4	37,7	33,9	-
<i>Tilbud</i>					
Antall	2.396	2.043	1.795	1.299	-
Indeks	100	85	75	54	-
Prosent kvinner	33,4	32,0	33,5	32,6	-
<i>Opptak</i>					
Antall	1.010	1.047	794	779	-
Indeks	100	104	79	77	-
Prosent kvinner	30,4	28,6	33,0	34,3	-

Note: Se note i tabell 4.1 for forklaring av bruk av indeks. De stedene i tabellen der det ikke foreligger noen opplysninger er markert med tegnet -.

Tabell 4.15 viser at andelen som ble tatt opp ved siviløkonomstudiet har blitt redusert de to siste årene. I 1996 var det 23 indekspoeng færre søkere med tilbud som ble tatt opp til studiet. Likevel var det omtrent like mange som ble tatt opp som det var studieplasser.

For siviløkonomstudiet har det hele tiden vært en forholdsvis stor andel av søkerne som har blitt tilbudt studieplass. Det siste året vi har opplysninger for har denne andelen blitt noe redusert og var i 1996 på 44 prosent. Andelen som ikke tok imot tilbud om studieplass i 1996 er på 40 prosent.

4.5 Oppsummering

Felles for helse- og sosialfagene er at de har hatt en økning i søkertallene fra 1993 til 1994, siden 1994 har det imidlertid stort sett vært en reduksjon i søkertallene til de ulike studiene. Kvinnelige søkere er i klart flertall til alle studiene innenfor kategorien helse- og sosialfaglige utdanninger. Det er også i størst grad kvinner som blir tatt opp til disse studiene. Den høyeste kvinneandelen i denne utdanningskategorien finner vi på barnevernsstudiet; i 1996 var hele 87 prosent av de som tok imot tilbudet om studieplass kvinner. På de andre studiene vi har sett på innen helse- og sosialfag, er andelen kvinner som blir tatt opp ved de ulike studiene på rundt 80 prosent. Det er også tendenser til en sterkere kjønnssegregering for enkelte fag i helse- og sosialfagutdanningene de siste tre

årene. For fysioterapi er imidlertid kvinneandelen noe lavere enn for de andre studiene. Fysioterapi er det faget innen de helse- og sosialfaglige utdanningene der det har vært en merkbar nedgang i andelen kvinner som har søkt og som har blitt tatt opp på studiet, i 1996 var 62 prosent av de som ble tatt opp kvinner.

Når det gjelder lærerutdanningene har søkningen de to siste årene i stor grad blitt redusert. Andelen som har tatt imot tilbudet om studieplass har økt for allmennfaglærerutdanningen og førskolelærerutdanningen. Sistnevnte utdanning har også den største andelen kvinner som tok imot tilbudet om studieplass, hele 91 prosent av de som tok imot tilbud om plass var kvinner i 1996.

Felles for universitetsstudiene er at de stort sett har hatt en reduksjon i søkerandelen de to siste årene. Kvinnelige søkere er i klart flertall til de samfunnsvitenskapelige-, humanistiske-, medisinske- og juridiske studiene. For de realfaglige studiene har andelen kvinnelige søkere hele tiden vært under 50 prosent, og kvinnene er dermed i mindretall. For de studiene der det har vært en større andel kvinnelige søkere har det også vært en større andel kvinner enn menn som har blitt tatt opp ved de ulike studiene.

For de tekniske- og økonomiske utdanningene har det siden 1993 vært reduksjon i søkningen til både sivilingeniør- og siviløkonomstudiet. Sivilarkitektstudiet har ikke hatt noen reduksjon i søkertallene. Kvinnelige søkere er i mindretall til de tekniske- og økonomiske utdanningene. Når det gjelder opptaket til studiet er siviløkonomstudiet forholdsvis kjønnsnøytralt, med en kvinneandel på rundt 50 prosent. Færrest kvinner blir tatt opp ved sivilingeniørstudiet, rundt 20 prosent av de som tas opp er kvinner.

Litteratur

Arbeidsdirektoratet (1996): *Mer utdanning? Yrkesorientering*. Utgitt i samråd med Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet.

Bækken, J. (1992a): "Studenteksplosjon og arbeidsmarkedet". I *Utdanning og arbeidsmarked 1992*. C. Å. Arnesen & M. Egge (Red.). NAVFs utredningsinstitutt.

Bækken, J. (1992b): "Arbeidsmarkedet et halvt år etter eksamen for kandidater med høyere utdanning. Enkeltutdanninger". I *Utdanning og arbeidsmarked 1992*. C. Å. Arnesen & M. Egge (Red.). NAVFs utredningsinstitutt.

Bækken, J. & B. Szanday (1995): "Universitetskandidater og arbeidsmarkedet - noen utviklingstrekk". I *Utdanning og arbeidsmarked 1995*. J. Bækken & T. Nygaard (Red.). Utredningsinstituttet for forskning og høyere utdanning.

Barstad, A. (1993): "Ungdoms levekår: Økende problemer på arbeidsmarkedet". I *Samfunnspeilet*, nr. 2/1993, 7. årgang. SSB.

Barstad, A., K.-M. Roalsø & M. Ryen (1996): "Sakker ungdommen akterut?" I *Samfunnspeilet* 1/96, 10. årgang, s. 45-51.

Høgskoleutdanning 95 (1995): Oversikt over utdanning ved de statlige høgskolene. Oslo: Samordna opptak.

Innst.S.nr.260 (1996-97): Innstilling fra Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om regulering av opptaket til studium ved universiteta studieåret 1997-98.

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (1996): *Opptak til universiteter og vitenskapelige høgskoler - Forskrift om generell studiekompetanse - Unntak fra krav om generell studiekompetanse - Spesielle opptakskrav - Rangeringsregler for studieåret 1997/98*. Rundskriv 23.12.96. F-112-96.

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (1997): KUF-INFO. Nr. 4.97.15.05.97.

NOU 1993:24: *Lov om universiteter og høgskoler*.

Rapporter fra opptakene 1993. Oslo: Samordna opptak.

Rådgiverhåndboka 1995. Oslo: Samordna opptak.

Sandberg, N (1996): *Midt i eksplosjonen. Søkning og opptak til høyere utdanning i 1993*. NIFU, Rapport 5/96.

Skrede, K. & M., Ryen (1996): "Forverring av ungdomsgenerasjonenes levekår: Myte eller fakta?" I *Samfunnspeilet* 3/96: 2-12, Statistisk sentralbyrå, s. 143-153.

Statistisk Sentralbyrå (1993): "Antallet nye studenter har økt kraftig de siste årene". I *Særtrykk fra ukens statistikk*, nr. 42, 1993.

St prp nr 67 (1995-96): Om regulering av opptaket til studium ved universiteta studieåret 1996-97, Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet.

Søkeravisa 1996. Oslo: Samordna opptak.

Søkerhåndboka 1997. Oslo: Samordna opptak.

Søkerstatistikk 1995. Oslo: Samordna opptak.

Søkerstatistikk 1996. Oslo: Samordna opptak. 2. reviderte utgave.

Vibe, N., N. Sandberg & R. Edvardsen (1997): *Etter halvgått løp. Rekruttering og gjennomstrømming i videregående opplæring etter Reform 94. Evaluering av Reform 94: Underveisrapport høsten 1996*. NIFU. (Rapport 1/97).

Aamodt, P. O (1995): "Floods, bottlenecks and backwaters: an analysis of expansion in higher education in Norway". I *Higher Education*. 30:63-80.

Vedleggstabeller

Tabell v.3.1. Utvikling i søkertall og antall personer i befolkningen for 20 åringer.

	A: Antall søkere i aldersgruppen 20 år	B: Antall personer i aldersgruppen 20 år i befolkningen	(A/B)100: Andel søkere i forhold til personer i alders- gruppen 20 år
1991	13.459	65.267	20,62
1992	14.724	66.400	22,17
1993	15.887	65.550	24,24
1994	16.667	62.886	26,50
1995	15.437	61.480	25,11
1996	15.682	58.110	26,99
1997	14.251	55.310	25,77

Tabell v.3.2. Utvikling i søkertall og antall personer i befolkningen for 21 åringer.

	A: Antall søkere i aldersgruppen 21 år	B: Antall personer i aldersgruppen 21 år i befolkningen	(A/B)100: Andel søkere i forhold til personer i alders- gruppen 21 år
1991	11.683	68.527	17,05
1992	13.897	65.588	21,19
1993	15.117	66.625	22,69
1994	15.016	65.753	22,84
1995	14.442	62.960	22,94
1996	14.335	61.547	23,29
1997	12.798	58.175	22,00

Tabell v.3.3. Utvikling i søkertall og antall personer i befolkningen for 22 åringer.

	A: Antall søkere i aldersgruppen 22 år	B: Antall personer i aldersgruppen 22 år i befolkningen	(A/B)100: Andel søkere i forhold til personer i alders- gruppen 22 år
1991	9.221	68.247	13,51
1992	10.243	68.792	14,89
1993	12.240	65.830	18,59
1994	12.647	66.926	18,89
1995	11.826	65.934	17,94
1996	12.113	63.034	19,22
1997	10.541	61.672	17,09

Tabell v.3.4. Utvikling i søkertall og antall personer i befolkningen for 23 åringer.

	A: Antall søkere i aldersgruppen 23 år	B: Antall personer i aldersgruppen 23 år i befolkningen	(A/B)100: Andel søkere i forhold til personer i alders- gruppen 23 år
1991	6.741	67.138	10,04
1992	7.795	68.630	11,36
1993	8.914	69.150	12,89
1994	9.777	66.215	14,77
1995	9.206	67.155	13,71
1996	9.018	66.158	13,63
1997	8.205	63.284	12,96

Tabell v.3.5. Utvikling i søkertall og antall personer i befolkningen for 24 åringer.

	A: Antall søkere i aldersgruppen 24 år	B: Antall personer i aldersgruppen 24 år i befolkningen	(A/B)100: Andel søkere i forhold til personer i alders- gruppen 24 år
1991	5.105	67.768	7,53
1992	5.915	67.492	8,76
1993	6.727	69.016	9,75
1994	6.863	69.485	9,88
1995	6.267	66.493	9,43
1996	6.435	67.300	9,56
1997	5.800	66.314	8,75

